

**TARTU ÜLIKOOL
GERMAANI-ROMAANI FILOLOOGIA
OSAKOND**

**VALIK EESTI HARIDUSSÜSTEEMI
TERMINEID
Magistripjekt**

Ave Rannik
Juhendaja: Mall Tamm,
konv.tõlke magister

TARTU 2004

EESSÕNA

Käesoleva magistriprojekti põhiosa sisaldab 452 Eesti Vabariigi haridussüsteemi puudutavat terminit, mis on kogutud haridus- ja teadusministeeriumi valitsemisala reguleerivatest seadustest. Töö kirjutamise põhjuseks on, et haridusalaseid oskussõnastikke on Eestis ainult üksikuid. Vajadus nende järele aga on kasvamas, kuna Eesti on liitunud Euroopa Liiduga ja seoses sellega on oodata, et üha rohkem tuleb hakata koostama ingliskeelseid raporteid eri valdkondade, sealhulgas hariduselu kohta. Sõnastik on eelkõige mõeldud abiks neile, kellel on vaja tõlkida Eesti haridussüsteemi käsitlevaid materjale inglise keelde. Lisaks sellele on töö eesmärgiks aidata ühtlustada haridusvaldkonda puudutavate dokumentide tõlkeid.

Magistriprojekti sissejuhatav peatükk räägib põhjalikumalt töö kirjutamise põhjustest. Lisaks sellele käsitleb peatükk mõningaid teoreetilisi teemasid nagu üld- ja oskuskeele erinevus ning õiguskeelega seotud probleemid.

Järgnev peatükk annab ülevaate magistriprojekti põhiosa koostamisest. Vaatluse all on sõnastiku eesmärk ja sihtgrupp, kasutatud allikmaterjalid, lähtekeele terminite valiku põhimõtted, sõnastiku koostamise probleemid ja ülesehitus.

Magistriprojekti põhiosaks on Eesti haridussüsteemi terminite eesti-inglise valiksõnastik. Terminikirjetes on esitatud lähtekeelne termin, selle ingliskeelne vaste, seadustest leitud definitsioon ja viide vastavale õigusaktile. Inglisekeelsed terminid on võetud seaduste tõlgetest.

Põhiosale järgneb inglise-eesti register, mis on mõeldud abimaterjalina ingliskeelsete haridusalaste tekstide mõistmiseks.

Kokkuvõttev peatükk teeb ülevaatliku tagasisaate valminud tööle ja esitab ettepanekuid sõnastiku laiendamiseks.

SISUKORD

EESSÕNA	2
SISUKORD	3
LÜHENDID	4
SISSEJUHATUS	5
ÜLD- JA OSKUSKEELEST	6
ÕIGUSKEEL.....	8
SÕNASTIKU KOOSTAMISEST	10
EESMÄRK JA SIHTGRUPP	10
ALLIKMATERJALID	10
<i>Lähtekeele terminite valik</i>	12
SÕNASTIKU KOOSTAMISE PROBLEEME.....	13
<i>Definitsioonid</i>	13
<i>Ingliseelsed vasted</i>	15
SÕNASTIKU ÜLESEHITUS.....	16
EESTI HARIDUSSÜSTEEMI TERMINITE EESTI-INGLISE VALIKSÕNASTIK	18
ENGLISH-ESTONIAN INDEX	62
KOKKUVÕTE	73
KASUTATUD KIRJANDUS.....	75
SUMMARY	78

LÜHENDID

AM – Alaealise mõjutusvahendite seadus

EK – Erakooliseadus

EÕK – Eesti Õiguskeele Keskus

HK – Huvialakooli seadus

HS – Eesti Vabariigi haridusseadus

KL – Koolieelse lasteasutuse seadus

KÕ – Kutseõppeasutuse seadus

NS – Noorsootöö seadus

PG – Põhikooli ja gümnaasiumi seadus

RK – Rakenduskõrgkooli seadus

TA – Teadus- ja arendustegevuse korralduse seadus

TK – Täiskasvanute koolituse seadus

TÜ – Tartu Ülikooli ingliskeelne terminoloogia

TÜS – Tartu Ülikooli seadus

VÄL – Välisriigis omandatud kutsekvalifikatsiooni tunnustamise seadus

ÜK – Ülikooliseadus

SISSEJUHATUS

Tõuke kirjutada magistriprojekt, mis kätkeb endas laia valikut Eesti haridussüsteemi terminitest, andis praktiline vajadus sellise kogumiku järele. Töö autoril on olnud võimalus tõlkida kahel nädalapikkusel kooliteemalisel õppesessioonil koolide arendusmeeskondadele, mis olid organiseeritud Eesti Vabariigi Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt, ja noorsootööseaduse viiendale aastapäevale pühendatud konverentsil. Tõlketöid vastu võttes arvasin, et nendeks ettevalmistumine pole eriti aeganõudev, kuna olen tihedalt kokku puutunud nii haridusasutuste kui noorsootööga. Ent ettekannete materjale lugedes leidsin sealt mitmeid Eesti Vabariigi haridussüsteemi spetsiifilisi termineid, millele vastete leidmise kõige tõhusamaks meetodiks oli lugeda vastava valdkonna seaduseid ja nende tõlkeid ning noppida välja termineid. Selline tööviis nõudis küllaltki palju aega.

Kuna Eesti on liitunud Euroopa Liiduga, tuleb Eestis nii avaliku, era- kui kolmanda sektori esindajatel hakata üha enam kirjutama raporteid eri valdkondade, sealhulgas hariduse kohta. Suure tõenäosusega on neid dokumente vaja esitada ingliskeelsetena. Arvatavasti hakatakse rohkem korraldama ka seminare ja koolitusi, kus käsitletakse Eesti haridusasutuste ülesehitust, töökorraldust või muud sarnast. Sellest lähtuvalt on magistriprojekti eesmärgiks koondada Eesti haridussüsteemi puudutavate seaduste ingliskeelsetes tõlgetes leiduvad vasted eestikeelsetele haridus-, teadus- ja noorsootöö terminitele, et võimaldada tõlkijatel ja tõlkidel vajalikud terminid vähese ajakuluta üles leida ja aidata kaasa tõlgete ühtlustumisele.

Mõistmaks, mida hõlmab termin *haridussüsteem*, esitan väljavõtte Eesti Vabariigi haridusseaduse §-st 3:

(1) Haridussüsteem koosneb kahest alaosüsteemist:

1) haridusest, mis on kujundatud hariduse ülesannete ja tasemete alusel;

2) haridusasutustest kui hariduse eesmärgi elluviivatest organisatsioonidest.

(2) Haridusasutused on koolieelsed lasteasutused, põhikoolid ja gümnaasiumid, kutseõppeasutused, rakenduskõrgkoolid, ülikoolid, huvialakoolid, täiendusõppeasutused j.m., samuti neid teenindavad teadus- ja metoodikaasutused.

Seaduses antud seletusest on näha, et haridussüsteemil on alaosüsteemid, millel on omakorda alavaldkonnad. Neis kõigis toimuva töö korraldamine toimub seaduste ja määruste alusel. Selles magistriprojekti leiduv Eesti haridussüsteemi valiksõnastik on koostatud haridus- ja teadusministeeriumi valitsemisala reguleeriva neljateistkümne seaduse põhjal. Need on: Eesti Vabariigi haridusseadus, koolieelse lasteasutuse seadus, põhikooli- ja gümnaasiumiseadus, kutseõppeasutuse seadus, rakenduskõrgkooli seadus, ülikooliseadus, Tartu Ülikooli seadus, teadus- ja arendustegevuse korralduse seadus, täiskasvanute koolituse seadus, erakooliseadus, huvialakooli seadus, noorsootöö seadus, alaealise mõjutusvahendite

seadus ja välisriigis omandatud kutsekvalifikatsiooni tunnustamise seadus. Nende seaduste lühituvustused on töö teises peatükis.

Haridussüsteemi teemal magistriprojekti kirjutamise põhjuseks on, et Eestis on hetkel haridusvaldkonda puudutavaid sõnastikke ainult üksikuid. Raamatust *Eesti oskuskeelee korraldus* (Erelt ja Tavast 2003), mis annab ülevaate eestikeelsetest oskussõnastikest, on näha, et haridusvaldkonda puudutavaid on Eestis hetkel ainult kaks: *Valik ülddidaktika termineid inglise-, saksa-, soome- ja venekeelsete vastetega* (Maansoo ja Unt 2003) ja *Eesti-inglise-eesti andragoogika sõnaraamat* (Eesti Täiskasvanute Koolituse Assotsiatsioon 1995). Esimese eesmärgiks on pakkuda ülevaadet ja korrastada ülddidaktika terminitarvitust. Alusmaterjalina kasutati Pedagoogika Uurimise Instituudi juures 1980. aastail tegutsenud terminoloogiakomisjoni töid. Teise oskussõnastiku koostamise põhjuseks oli andragoogikaalase terminoloogiakogumiku eelnev puudumine ja aluseks oli üks inglise-prantsuse-saksa andragoogika sõnaraamat ja selle esialgne eestikeelne tõlge ning rahvusvahelised täiskasvanuhariduse andmebaasid. Mõlemast sõnastikust võib leida haridussüsteemi puudutavaid termineid (nt. *akadeemiline kraad, koolikohustus, kutsekool* jms), kuid neid on suhteliselt vähe. Teostest pole näiteks võimalik leida ingliskeelseid vasteid sõnadele *bakalaureuseõpe, rakenduskõrgharidus* või *huvikool*. Seda lünka aitab täita käesolev magistriprojekt. Lisaks varasemates sõnastikes esindamata terminitele on käesoleva töö terminikirjetesse lisatud definitsioonid, mis seadustes leidsid. Need on ingliskeelsed, et ka eesti keelt mitte valdav inimene võiks saada aru, millisele mõistele termin viitab.

Üld- ja oskuskeelest

Nagu eespool öeldud, käesoleva magistritöö eesmärgiks on aidata korrastada Eesti haridussüsteemi alase oskuskeelee sõnavara. Enne praktilisemat laadi osale suundumist oleks kohane vaadelda mõningaid teoreetilisi probleeme. Järgnev arutelu keskendub sellele, mida hõlmab endas oskuskeel, millele ta vastandub ja millised probleemid on sellega seotud.

Mingile rahvusele kuuluvat, teadlikult kujundatud ja sihipäraselt korraldatud keelekuju nimetatakse *kirjakeeleks*. Stiililiselt eristatakse kirjakeele teadlikult ühtlustatud ja normitud neutraalset keskosa ja ülejäänut, vabalt arenevat, stiililt ning laadilt varieeruvat osa. Kirjakeele allkeelteks on *üldkeel* ja *oskuskeel*. Esimese terminiga tähistatakse kirjakeele üldisemat tarvitust, teisega teaduse, tehnika ja muude erialade keelekasutust (Kull 2000b).

Üldkeel on eri vanuse- ja ametirühmi ühendav keel, mis 'on oma olemuselt kirjakeelne, kasutab üldtuntud sõnavara ning on lihtsa lauseehitusega' (Kull 2000a: 12).

Üldkeelega puutume kokku igapäevastes suhtlussituatsioonides, aga ka ajakirjandusveergudel. Els Oksaar (1999: 199) on selle mõiste väljendamiseks kasutanud terminit *igapäevakeel* ja ta seletab seda kui 'üldiselt kasutatavat ja kõikidele keekekogukonna liikmetele arusaadavat keelt', millele on omased 'variatsioonid, mis tulenevad eelkõige vanuselistest, soolistest, rolli- ja situatsioonispetsiifilistest variantidest'.

Oskuskeel on kirjakeele suur valdkond. Kitsamas tähenduses viitab termin mingil kindlal erialal kasutatavale keelele, mille sõnavara korrastavad ala asjatundjad ja millel on eripärane väljendusviis (Kull 2000a). Oskuskeel põhineb kirjakeele teadlikult reguleeritaval osal, mida õpetatakse koolides, kasutatakse ametlikus suhtluses ja tarbekirjanduses. Ta jaguneb paljudeks allkeelteks (nt. arsti-, majandus- või õigusteaduse keel), millel on spetsiifiline sõnavara, eriomased väljendid ja konstruktsioonid. Els Oksaar (1999) kasutab terminit *erialakeel* ja ütleb, et arvukatest definitsioonidest hoolimata puudub endiselt ühtne seisukoht erialakeele olemuse suhtes. Oksaare (ibid., lk. 201) seletuse kohaselt kasutavad seda kirjakeele allkeelt 'erialaliselt kompetentsed kirjutajad, vajaduse korral rääkijad, et teha kindlate eesmärkidega arusaadavaks teistele sama eriala (ka tulevastele) spetsialistidele, teiste distsipliinide esindajatele või vähikutele erialased asjaolud'.

Üldkeel ja oskuskeel erinevad teineteisest ning see avaldub eelkõige sõnavaras. Üldkeele sõnad on vähem spetsiifilised ja mitmetähenduslikumad kui oskussõnad ehk terminid. Näiteks üldkeeles kasutatakse sõna *lasteaed* nii lastesõimede kui lasteaedade kohta, oskuskeeles on terminitel *lastesõim* ja *lasteaed* selge tähendusvahe. Esimest liiki lasteasutuses käivad kuni kolmeaastased, teises kuni seitsmeaastased lapsed. Oskus- ja üldkeel erinevad ka stiililiselt. Esimesele on omane neutraalsus, teisele neutraalsusest slängilikkuseni varieeruv stiilivärving (nt *koolijuht – dire*).

Erialakeeled on mitmetel põhjustel problemaatilised. Els Oksaar (1999) räägib nendest oma artiklis põhjalikult. Tänapäeva ühiskonnas on oluline suhtlemisalane kompetents. Selle saavutamiseks on vaja omada mingeidki erialakeelelisi teadmisi, näiteks ametisuhtluse- või meditsiinalaseid. Ka ajaleheartiklite mõistmiseks on vaja tunda teatud erialade sõnu, näiteks majandus- või spordialaseid. Kui ühte terminit tekstist ei mõisteta, näiteks *futuurid*, võib kogu kontekst jääda mõistetamatuks. Problemaatilisus ilmneb ka selles, et tavalugeja võib arvata, et mõistab mingit väljendit, kuid tegelikult tõlgendab seda teisiti kui vastava ala spetsialist. Ülikooli õppekorraldust mitte tundva inimese jaoks pole tõenäoliselt suurt sisulist vahet sõnadel *valikaine* ja *vabaaine* ja ta tõlgendab neid ühtemoodi. Ülikooli lõpetama hakkava tudengi ainepunkte kokku lugevale dekanadi töötajale aga tähendavad need terminid kindlalt piiritletud ja kompleksseid mõisteid. Seega on spetsialistidel oluline silmas pidada, et tavainimestega oma erialast rääkides on vaja kasutada teistsugust taktikat kui asjaajamisel

kolleegiga. Kujundlikult öeldes tuleb püüda panna end tavainimese kingadesse: spetsiifiliste terminite kasutamise asemel tuleks nende taga peituvaid kontseptsioone seletada lihtsamate (eriala)sõnadega.

Õiguskeel

Kuna magistriprojekti raames koostatud sõnastiku terminid on kogutud seadustekstidest, keskendub järgmine osa sissejuhatavast peatükist õiguskeelele, et mõista selle oskuskeele allkeelte iseärasusi.

Õiguskeel jaguneb valdkonniti allkeelteks (nt. kohtuistungite keel, notariaalsete aktide keel). Üheks neist on seaduste keel, mida võib pidada õiguse aluseks, sest 'õigus saavutab oma mõjujõu seaduse keele läbi' (Oksaar 1999: 203). Rein Kull (2000b) nimetab seaduskeelt erijuhtumiks. Põhjuseks see, et ta on segu üldkirjakeelest, õigusteaduse oskuskeelest ja muude erialade terminitest. Ilmekas näide siinkohal on Eesti põhiseadus. Selles räägitakse inimeste vabadustest, õigustest ja kohustustest üldkeeles kasutusel olevate sõnadega, kuid mõtete esitamise viis ei peegelda sugugi igapäevast, vaid õigusteaduslikku keelekasutust. Oma soove või palveid esitame kaasinimestele tavaliselt konstruktsiooniga 'ma sooviksin X-i' mitte 'igapäevast on õigus X-le'.

Õiguskeelt võib käsitleda kui omavahel seotud kaht keelenähtust: õigusteaduses kasutatav oskuskeel ning õigustloovate aktide keel ehk seaduskeel (Silvet 2000). Esimese kasutajaks on juristid, kes rakendavad oma eriala oskuskeelt õigusteaduse probleemide sõnastamiseks ja lahendamiseks. Seaduskeele abil aga kommunikeeruvad seadusandja ja seaduste täitja. Probleemiks selle suhte juures on, et seaduskeel on üldkeelest üha kaugenemas, mistõttu on seaduste mõistmine ja seega nende rakendamine raskendatud. Silvet (ibid.) toob välja peamised etteheited eesti seaduskeelele: rohke kantseliidi ja nominaalstiili kasutamine, oskamatult sõnastatud laused, loogikavead, võõrkeelte (eriti inglise keele) mõju ja sagedane kirjakeelereeglite eiramine. Näiteid nende etteheidete kinnituseks pole vaja kaugelt otsida, piisab mõne ettejuhtuva seaduse lugemisest. Nende puuduste peamiseks põhjuseks on Silveti arvates seaduseelnõude koostajate vähene keeleoskus. Lahenduseks oleks kaasata seaduste koostamise protsessi lisaks õigusteadlastele ja erialaspetsialistidele ka filolooge, kes ühest küljest pakuksid keelealast nõuannet ja teisest küljest esindaksid 'inimest tänavalt'.

Lisaks keelereeglite väänamisele on seaduste raskesti mõistetavuse põhjuseks asjaolu, et õiguskeele mõisted ulatuvad üldkeelde. Ülalpool on seda problemaatikat veidi mainitud

erialakeelt puudutavas lõigus. Jaan Sootak (2000) selgitab, et arusaamatusi tekitab see, et õiguslaseid tekste lugevale mittejuristile võib mingi õigustermin tunduda tuttav ning selle üldkeelsele sisule toetudes arvab ta mõistest aru saavat. Segadusi tekitab eriti see, et termini tähendus võib üldkeele omaga kokku langeda ühes õigustekstis, teises aga olla sellest erinev. Sootak toob näiteks sõna *laip*, mis on ühes seaduses kasutusel üldkeele tähenduses, teises ulatub aga egiptuse muumiateni. Uno Mereste (2000: 17) peab selliste arusaamatuste põhjuseks seda, et Eesti seaduste üheks sageli esinevaks puuduseks on 'põhimõistete täpsete määratluste puudumine'. Selgete definitsioonide olemasolu aitaks vältida üldkeele põhjal tehtavaid väärtõlgendusi.

Definitsioonide vähesuse probleemiga puutusin kokku käesoleva töö sõnastikuosa koostamisel. Paljudele seadustest kokku kogutud terminitele polnud konkreetset seletust võimalik leida. Sellele ja teistele töö käigus kerkinud probleemidele keskendub järgmine peatükk.

SÕNASTIKU KOOSTAMISEST

See peatükk annab ülevaate sõnastiku eesmärgist, sihtgrupist, allikmaterjalidest, sõnade valiku alustest ja töö koostamisega seotud probleemidest.

Eesmärk ja sihtgrupp

Eesti haridussüsteemi valiksõnastiku koostamise eesmärgiks on koguda Eesti Vabariigi Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisala reguleerivatest seadustest Eesti hariduselu ja –asutusi puudutavaid termineid. Inglisekeelsed vasted on võetud nende õigustloovate aktide tõlgetest.

Sõnastikke jaotatakse aktiivseteks ja passiivseteks. Erelti ja Tavasti (2003: 33) selgituse kohaselt on passiivne sõnastik mõeldud 'lähtekeelse teksti (laias mõttes) lugemiseks inimesele, kes lähtekeelt ei oska või oskab halvasti ... eesmärk on teksti dekodeerimine'. Aktiivse eesmärgi korral on eelduseks, et 'kasutaja mõistab teksti sisu ning vajab abi alles järgmisel tasemel – oma teksti produtseerimiseks' (ibid.).

Magistriprojekti põhiosa võib pidada nii aktiivseks kui passiivseks. Aktiivne eesmärk väljendub selles, et sihtgrupiks on eelkõige tõlgid ja tõlkijad, kellel on vaja tõlkida teemakohaseid eestikeelseid dokumente inglise keelde. Passiivne eesmärk seisneb selles, et kujuteldava sihtgrupi üheks osaks on inimesed, kes ei mõista hästi eesti keelt, kuid valdavad inglise keelt. Nendele on sõnastik peamiselt abiks Eesti hariduselu käsitlevate tekstide lugemisel. Sellele sihtrühmale mõeldes on sõnastikus leiduvad seletused ingliskeelsed, et aidata neil, aga ka sihtgrupi peaesindajatel, saada aru, mis mõiste mingi termini taga peitub.

Allikmaterjalid

Sõnastiku koostamise alusmaterjaliks on haridus- ja teadusministeeriumi valitsemisala reguleerivad seadused, mis on loetletud ministeeriumi kodulehel (<http://www.hm.ee>). Nendeks on:

1. Eesti Vabariigi haridusseadus (Republic of Estonia Law on Education)
2. Koolieelse lasteasutuse seadus (Law on Pre-School Child Institutions)
3. Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus (Basic School and Upper Secondary School Act)
4. Kutseõppeasutuse seadus (Vocational Educational Institutions Act)
5. Rakenduskõrgkooli seadus (Applied Higher Education Institution Act)

6. Ülikooliseadus (Universities Act)
7. Tartu Ülikooli seadus (Law on the University of Tartu)
8. Teadus- ja arendustegevuse korralduse seadus (Organization of Research and Development Act)
9. Täiskasvanute koolituse seadus (Adult Education Act)
10. Erakooliseadus (Private Education Institution Act)
11. Huvialakooli seadus (Law on Hobby Schools)
12. Noorsootöö seadus (Youth Work Act)
13. Alaealise mõjutusvahendite seadus (Juvenile Sanctions Act)
14. Välisriigis omandatud kutsekvalifikatsiooni tunnustamise seadus (Recognition of Foreign Professional Qualifications Act)
15. Eesti Teaduste Akadeemia seadus (Act on the Estonian Academy of Sciences)
16. Keemilise ja Bioloogilise Füüsika Instituudi seadus (National Institute of Chemical Physics and Biophysics Act)
17. Keeleseadus (Language Act)

Kokku on seadusi seitseteist. Sõnastiku koostamisel kasutasin neljateist esimest. Seda peamiselt põhjusel, et viimased kolm puudutavad teemat, mis on Eesti haridussüsteemi ja noorsootööga kaugemalt seotud kui teised loetletud seadused. Üheks põhjuseks oli ka vajadus töö mahtu piirata.

Järgnevalt lühiülevaade kasutatud seaduste reguleerimisalast.

Eesti Vabariigi haridusseadus (vastu võetud 1992. a) on raamseadus, mille peaeesmärgiks on panna paika Eesti haridussüsteemi kujunemise, toimimise ja arengu põhiprintsiibid.

Koolieelse lasteasutuse seadus (1999) sätestab alushariduse andmise põhimõtted ning koolieelsete lasteasutuste asutamise, tegevuse ja sulgemise tingimused.

Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus (1993) määratleb riigi ja kohalike omavalitsuste omandis olevate alg- ja põhikoolide ning gümnaasiumide õigusliku seisundi ja töökorralduse ning vastavatel kooliastmetel antava hariduse üldpõhimõtted.

Kutseõppeasutuse seadus (1998) sätestab kutseõppeasutuste asutamise, ümberkorraldamise ja tegevuse lõpetamise alused, õppekorralduse, kooli juhtimise ning kutsehariduse põhimõtted.

Rakenduskõrgkooli seadus (1998) sätestab riigi rakenduskõrgkoolide moodustamise, ümberkorraldamise, tegutsemise ja tegevuse lõpetamise alused, juhtimise ja õppekorralduse põhimõtted, kõrghariduse omandamise tingimused ja üliõpilaste õigused ning kohustused.

Ülikooliseadus (1995) sätestab ülikoolide asutamise, ühinemise, tegutsemise, tegevuse lõpetamise ja juhtimise alused, autonoomia piirid, kõrghariduse omandamise vormid ja tingimused ning õppejõudude ja üliõpilaste põhiõigused ja –kohustused.

Tartu Ülikooli seadus (1995) määrab nimetatud kõrgkooli õigusliku seisundi suhtes riiklike institutsioonidega ning sätestab ülikooli autonoomia, tegevuse aluste ja korralduse erinevused teiste avalik-õiguslike ülikoolidega võrreldes.

Teadus- ja arendustegevuse korralduse seadus (1997) sätestab teadus- ja arendustegevuse korralduse alused eesmärgiga kindlustada teadus- ja tehnoloogialoome säilimine ja edasine areng.

Täiskasvanute koolituse seadus (1993) sätestab selle koolituse alused ja õiguslikud tagatised täiskasvanutele soovikohaseks elukestvaks õppeks.

Erakooliseadus (1998) sätestab erakoolide asutamise, tegevuse, juhtimise ja lõpetamise tingimused ning nõuded neis antavale haridusele.

Huvialakooliseadus (1995) reguleerib riigi või kohalike omavalitsuste asutatud huvialakoolide tegevust.

Noorsootöö seadus (1999) sätestab noorteprojektide, -programmide, -laagrite ja -ühingute õiguslikud alused.

Alaealise mõjutusvahendite seadus (1998) sätestab alaealistele kohaldatavad mõjutusvahendid ja alaealiste komisjonide pädevuse.

Välisriigis omandatud kutse kvalifikatsiooni tunnustamise seadus (2000) kehtestab nimetatud kvalifikatsioonide tunnustamise alused ja korra reguleeritud ametikohtadel töötamiseks.

Lisaks nendele seadustele on mõned terminid võetud Tartu Ülikooli terminoloogiakomisjoni koostatud nimestikust *Ingliskeelne terminoloogia*, mis on kättesaadav ülikooli kodulehelt (<http://www.ut.ee>). Selles leidub järgmiste valdkondade sõnu: töötajad, ametinimetused, aunimetused; struktuurid, otsustus- ja nõuandvad kogud; õppetoolid ja lektoraadid; dokumendid ja üldine terminoloogia.

Lähtekeele terminite valik

Sõnastikus on 452 eestikeelset terminit koos ingliskeelsete vastetega. Lähtekeelsed terminid on kogutud ülalmainitud materjalidest ning nende võõrkeelsed vasted Eesti Õiguskeele Keskuse poolt tehtud tõlgetest. Sõnade valiku peamiseks aluseks oli töö autori kui tõlgi subjektiivne hinnang selle kohta,

a) millisele terminile võiks tõlkesituatsioonis olla raske kiiresti sobiv vaste leida (nt. *akadeemiline õiend – diploma supplement*, *huvialakool – hobby school*, *klassi täituvus – size of class*, *kutsemeisterlikkus – professional competence*, *vabahariduslik koolitus – informal education*, *õppe- ja kasvatus tegevus – schooling and education*);

b) millise termini suhtes tekiks kahtlusi, kas esimesena pähe tulev eestikeelepärane tõlkevaste on sobiv (nt. *kõrgharidusstandard – standard of higher education, rakendusuringud – applied research, õpitulemuste välishindamine – external evaluation of study results*).

Samas leidub sõnastikus laialt tuntud, teisiti öeldes, lihtsaid termineid (nt. *diplom – diploma, õpilane – pupil, student, õppetund – lesson, muusikakool – music school*). Kuna sõnastiku üheks sihtgrupiks on eesti keelt vähe oskav inimene, on tema jaoks tõenäoliselt ka nendest pealtnäha lihtsatest sõnadest tekstide mõistmiseks kasu, sest eeldatavasti puutub ta kõige enam kokku kergemat laadi materjalidega, kus neid tavasõnu ikka ja jälle leidub. Teine lihtsate terminite sõnastikku panemise põhjus peitub ülalpool mainitud seaduskeele eripäras: üldtuntud sõna võib õigustloovas aktis olla hoopis laiema või kitsama tähistusega kui üldkeeles. Kuna igas kirjes leidub viide seadus(t)ele, kust termin leitud või võetud, saab lugeja järele uurida, mis tähendust mingi (lihtne) sõna seadusega reguleeritud valdkonnas tegelikult omab.

Tartu Ülikooli ingliskeelse terminoloogia loetelust valisin sõnu, mis puudutavad ka teisi kõrgharidusasutusi, kuid mida seadustes pole kasutatud (nt. *dekaan, kutsekraad, külalisteadur, lektoraat*).

Sõnastiku koostamise probleeme

Definitsioonid

Sõnastikku koostama hakates oli üheks eesmärgiks leida võimalikult paljudele sõnadele definitsioone. Sissejuhatavas peatükis on mainitud, et üheks Eesti seaduste puuduseks on põhimõistete täpsete määratluste puudumine. Magistriprojekti tarbeks kasutatud seadustes olid üldjuhul olulisemad terminid lahti seletatud. Näiteks ülikooliseaduse §-s 2 on välja toodud kaheksateist seaduses kasutatavat mõistet koos nende seletustega (nt. *ainepunkt, akadeemiline kraad, akrediteerimine, ametialane ettevalmistus, erialane ettevalmistus*). Seadustes leiduvad definitsioonid erinevad teaduslikest. Uno Mereste (2000: 16) selgitab, et 'teadusliku definitsiooniga taotletakse enamasti üldkehtivust, s.o kehtivust kas kogu teaduse või vähemalt teadusala ulatuses, sõltumata mõiste rakendamise objektist või situatsioonist'. Legaaldefinitsioonid aga määratlevad, mis tähenduses mingis seaduses leiduvaid termineid kasutatakse. Sageli on need seletused pikad ja detailsed, et tagada üheselt mõistetavus. Seetõttu on ka sõnastikus leiduvad definitsioonid kohati küllaltki pikad ja raskesti mõistetavad. Näiteks:

diplom**diploma**

a document or set of documents attesting education or training, which certifies that the given applicant has completed post-secondary training with the standard duration of at least three years in an educational institution providing higher education and that the applicant has the professional qualifications required for working in a regulated profession

Sõnastikus on palju termineid, millele seadustes puuduvad definitsioonid, kuid mille seletuse võis leida kontekstist:

kooliaste**stage of study**

The stages of study are as follows:

- 1) I stage of study - years 1-3;
- 2) II stage of study - years 4-6;
- 3) III stage of study - years 7-9;
- 4) upper secondary school - years 10-12

riiklik järelevalve**state supervision**

The objective of state supervision is to ensure the effectiveness and legality of schooling and education. The Ministry of Education and Research and a county governor exercise state supervision over the schooling and education in schools.

Seadustes oli mitmeid termineid, millel puudus definitsioon või mille seletus oli üldsõnaline, kuigi mõiste iseenesest on lai:

riiklik õppekava**national curriculum**

a document on the basis of which instruction in schools is carried out, prepared by the Ministry of Education and Research

Rohkesti võis seadustest leida sõnu, mida oli mainitud kord või paar mõne muu mõistega seoses, kuid millel puudus seletus:

arvestus - assessment

eriabi - special support

kasvatusüritus - schooling event

klassijuhataja - class teacher

Sellistele sõnadele oleks siiski seletust vaja, et aidata (eelkõige välismaalasest) lugejal aru saada, mida selle termini all täpselt mõeldakse. Töö mahukuse ja aja piiratuse tõttu ei jõudnud autor kahjuks ise tegeleda vajalike seletuste leidmisega teistest allikatest.

Ingliskeelsed vasted

Arusaadav on, et Eesti õigustekstides leidub mõisteid, mille jaoks pole ingliskeelses traditsioonis sobivaid termineid. Eesti Õiguskeele Keskuse toimimispõhimõtteks sellisel juhul on püüda mõiste edasi anda kas kirjeldavalt või kasutada ingliskeelset sõna harjumatus tähenduses. Sel põhjusel on eestikeelsete terminite pakutud tõlkevasted mõnikord üksnes konkreetses kontekstis esineva probleemi lahenduseks (Erelt ja Tavast 2003). Sellest järelduvalt tuleks seadustes leiduvatesse Eesti haridussüsteemiga seotud terminite vastetesse suhtuda kriitiliselt.

Alljärgnevalt mõned terminid, mille tõlkevasted tundusid eksitavad või ebatavalised.

abiõppe õppekava – supplementary learning curriculum

Tõlkest võib jääda mulje, et tegemist ei ole nõrgematele õpilastele kohandatud, vaid hoopis mingi täiendava, lisatööd pakkuva õppekavaga. Selgust aitab saada sama mõiste kohta kasutatav termin *lihtsustatud õppekava*, mille tõlkeks on *simplified learning curriculum*. Kasutasin mainitud terminit *abiõppe õppekava* ingliskeelses seletuses, et võõramaalasest lugeja võiks saada paremini aru, millega on tegemist.

tervistav puhkus – recreational holiday

Selle termini puhul võib ingliskeelse vaste põhjal oletada, et tegemist on lihtsalt meelelahutusliku, mitte tervise edendamisele kaasa aitava puhkusega. Parem oleks kasutada sõna *recreation* asemel väljendit *health promotion*.

õppeprogramm – study module

Tartu Ülikooli *õppekorralduseeskirja* 27. punkti kohaselt on moodulid programmi osadeks. Termin ingliskeelsest vastest jääb mulje, et moodul ise on programm. Seega oleks parem vaste *study programme* – termin, mida on kasutatud sõna *õppekava* tõlkena. Kuna viimasel on olemas sobiv ingliskeelne vaste *curriculum*, oleks mõttekam kasutada sõnapaari *study programme* termini *õppeprogramm* vastena.

õppekirjandus – educational literature

Tõlkevaste tundub viitavat kirjandusele, mis räägib õpetamisest ja õppimisest, kuid eestikeelse termini tähendus on kirjandus, mida mingi ainekursuse raames on kohustuslik või soovituslik läbi töötada. Vaja oleks leida parem vaste, näiteks *subject literature*.

bakalaureusekraad – bachelor's level degree

magistrikraad – master's level degree

doktorikraad – doctoral level degree

Nende kolme termini tõlkevasted on küll sellisel kujul inglise keeles olemas, ent ingliskeelsete materjalide lugemise põhjal tundub, et enamasti puudub neist sõna 'level'. Seega oleks soovitatav kasutada vastetena pigem *bachelor's / master's / doctoral degree*.

doktorand – doctorate candidate

magistrand – master's candidate

Ka nende tõlkevastete puhul kehtib eelmise kolme kohta öeldu: inglise keeles on küll sellise kirjapildiga terminid olemas, ent tavaprasem on öelda *doctorate / magistrate student*.

Nagu ülaltoodud näidetest näha, tuleks seadustes pakutud haridussüsteemi terminite tõlkevasted kriitilise pilguga üle vaadata ja viia sisse parandused, mis aitaksid eesti keelt mitteoskajatel ja Eesti hariduselu mitte tundvatel inimestel saada paremini aru, mis mõiste mingi termini taga peitub.

Sõnastiku ülesehitus

Sõnastiku ülesehitus on tähestikuline. Esmalt panin terminid ja nende tõlkevasted kirja seaduste ehk teemavaldkondade kaupa. Seejärel liitsin leitu ühte tabelisse, järjestasin tähestikuliselt ja ühendasin korduvate terminite lahtrid. Peale seda otsisin viidete järgi definitsioone. Sõnastiku tähestikuline ülesehitus võimaldab kasutajatel vajaliku sõna harjumuspäraselt üles leida, sest enamik sõnastikke on taolise struktuuriga. Ootuspärane ülesehitus aitab terminid kiiresti üles leida. See on suureks plussiks eriti näiteks sünkroontõlke situatsioonis, sest kabiinis on võimalik abimaterjale julgelt kasutada, ent samas peab tõlke sujuvuse tagamiseks informatsiooni kiiresti üles leidma.

Sõnastiku eesmärk on normatiivne: ühtlustada terminikasutust Eesti haridussüsteemi puudutavate tekstide tõlkimisel inglise keelde ja raportite koostamisel selles keeles. Kuigi eelmise osa lõpus tõin mitmeid näiteid ebaõnnestunud tõlkevastetest ja soovitasin alternatiive, ei ole ma enda poolt pakutud variante terminikirjetesse lisanud.

Kirjetes on esmalt esitatud eestikeelne termin, sellele järgneb ingliskeelne vaste. Kui kasutatud allikad pakkusid eri tõlkevasteid, on need esitatud samas kirjes. Nende järel on seadustest leitud seletused. Selle järel on sulgudes esitatud seaduse lühend ja paragrahvi ning

lõike number, kust definitsioon on võetud. Rooma numbrid tähistavad seaduste peatükke. Mõnes kirjes on antud viited mitmele seadusele. Järjekorras esimene näitab, kust seletus on võetud, järgnevad võimaldavad lugejal huvi korral järele uurida, mis teavet teised seadused selle termini taga peituva mõiste kohta annavad. Terminitele, millele polnud seletust võimalik leida, on samuti lisatud viide seadus(t)ele, millest nad on võetud.

Siseviited on sõnastikus tähistatud sõnapaariga *vaata ka*. Selle abil on viidatud terminitele, mille kirjetest on võimalik leida täiendavat informatsiooni antud mõiste kohta.

Lähtekeelse termini sünonüümi olemasolu korral on kirje lõppu lisatud viide sarnase tähendusega terminile. Sünonüümsed tõlkevasted on vastava lähtekeelse termini kirjes esitatud üksteise järel.

EESTI HARIDUSSÜSTEEMI TERMINITE EESTI-INGLISE VALIKSÕNASTIK

abiklass

supplementary learning class

a class in a state or municipal school for teaching children with slight learning disabilities (PG 21.4¹)

abiõppe õppekava

supplementary learning curriculum

simplified national curriculum for basic schools, established by a regulation of the Minister of Education and Research (PG 3.2)

vaata ka **lihtsustatud riiklik õppekava; õppekava**

abiõppejõud

auxiliary teaching staff

teaching staff at universities who have professional qualifications and whose main task is to lead seminars, practical training classes and practice sessions (ÜK 37.2)

ainekava

subject syllabus
(EK 11.1)

ainepunkt

credit point

a unit in which study load is calculated. One credit point corresponds to 40 hours or one week of study by a student. The study load of one academic year is 40 credit points (ÜK 2.1)

aineõpetaja

subject teacher

a subject teacher teaches one or several subjects in years 5 to 12 according to his or her qualifications. They may also teach one or several subjects in years 1 to 6 according to their qualifications (PG 37.3)

akadeemiline kraad

academic degree

a Bachelor's level degree, Master's level degree or Doctoral level degree which is awarded by a university to a person who has completed the curriculum of the corresponding academic level and defended his or her final paper or passed the final examination and which is certified by a corresponding graduation document (ÜK 2.2)

akadeemiline puhkus

academic leave
(ÜK 22.10)

akadeemiline õiend

academic report (ÜK 31.1)
diploma supplement (ÜK 31.3)

akrediteerimine

accreditation

recognition and approval of the academic standards of an educational institution by some external impartial body of high public esteem (EÕK; HS 6.2, ÜK 2.3, RK 21)

alaealine

minor

a person between seven and eighteen years of age (AM 2)

alaealiste komisjon

juvenile committee

co-ordinates work in the field of crime prevention carried out with minors within its administrative territory (AM 13.2; 11)

algkool

primary school

an elementary school providing instruction for children in the first six grades (EÕK, PG 2.2)

alusharidus

pre-school education

a system of knowledge, skills, experience and behavioural norms which creates the prerequisites for succeeding in everyday life and at school (HS 14)

alusuuringud

basic research

theoretical or experimental work undertaken in order to acquire new knowledge of the underlying foundation of phenomena and observable facts, without any particular application or use in view (TA 2)

ametialane ettevalmistus

occupational training

means the acquisition of knowledge, skills and experience for expert decision making and the execution of decisions in management, government and administration (ÜK 2.5)

arendusrühm

development group

a group for children with mental disabilities at a child care institution (KL 7.2)

arendustegevus

development

work, drawing on existing knowledge gained from research and experience, that is directed to producing new materials, products or devices, to installing new processes, systems and services, or to improving substantially those already produced or installed (TA 2)

arendustoetus
development grant

funds prescribed for development in the state budget (TA 16.2)

arenguhäire
development disorder
(KL 7.2)

arengukava
development plan

sets out the principles and directions of development of the school, including the principles of education and schooling (EK 7)

arhiivraamatukogu
archives library

an archives of Estonian publications as national cultural heritage, the primary functions of which are the development, permanent preservation and systematic structuring of a complete collection of printed matter published in Estonian and in Estonia and of publications about Estonia or containing information concerning Estonia, the making of the collection available for research purposes and participation in the preparation of the national bibliography (TA 4¹.2)

arst-resident
resident physician

a person who is admitted to residency following medical training or dentistry training (TÜS 7¹)

arsti põhiõpe
basic medical studies
(ÜK 29¹.1¹)

arvestus
assessment
(ÜK 30¹.1, KÕ 14.2)

assistent
assistant

member of the auxiliary teaching staff with professional qualifications whose main task is to lead seminars, practical training classes and practice sessions. A person who has been awarded a Master's level degree or has qualifications equal thereto may apply for the position of assistant (ÜK 37.2)

asutamisleping
memorandum of association
(HK 2.3, NS 10.1)

atesteerimine
evaluation

evaluation shall be conducted in order to decide on the professional skills and professional competence of teachers and their level of qualification. The conditions and procedure for evaluation shall be established by a regulation of the Minister of Education and Research (PG 38.3)

auditoorium

lecture hall
(ÜK 42.1.3)

audoktor

honorary doctor
(TÜ)

auliige

honorary member
(TÜ)

avalik haridusasutus

public educational institution

state and municipal educational institutions, except universities (HS 3.3)

avalik-õiguslik ülikool

university in public law
(ÜK 55.1)

bakalaureuse- ja magistriõppe integreeritud õppekava

integrated curricula of bachelor's and master's study

study following the curricula of medical training, veterinary training, pharmacist training, dentistry training, architectural studies or civil engineering studies or teacher training for class teachers, upon the completion of which a person is awarded a qualification corresponding to a Master's level degree (ÜK 2.4)

bakalaureuseksam

bachelor's degree examination

Bachelor's study ends with the taking of a Bachelor's degree examination or the defence of a Bachelor's thesis (ÜK 27.4)

bakalaureusekraad

bachelor's degree
(ÜK 2.2)

bakalaureusetöö

bachelor's thesis

Bachelor's study ends with the taking of a Bachelor's degree examination or the defence of a Bachelor's thesis (ÜK 27.4)

bakalaureuseõpe

bachelor's study/studies

study at the first level of higher education during which a student improves his or her general educational knowledge and acquires the basic knowledge and skills of a speciality and the knowledge and skills necessary for Master's study and to commence work. The standard period of Bachelor's study is three to four years. The pre-condition for the commencement of Bachelor's study is secondary education or a foreign qualification equal thereto (ÜK 27)

dekaan

dean
(TÜ)

diplom

diploma

a document or set of documents attesting education or training, which certifies that the given applicant has completed post-secondary training with the standard duration of at least three years in an educational institution providing higher education and that the applicant has the professional qualifications required for working in a regulated profession (VÄL 8, ÜK 13.1)

diplom kiitusega (cum laude)

diploma *cum laude*
(ÜK 31.2)

diplomitöö

diploma thesis
(TÜ)

diplomiõpe

diploma studies
(TÜ)

direktor

head of school; director

directs a school, is responsible for the general state and development of the school, and for the legitimate and expedient use of financial resources (PG 39.1, KÕ 24, EK 21);

doktorand

doctorate candidate
(HS 5.2)

doktorikraad

doctoral degree

a research degree awarded to a person who has completed Doctoral study (ÜK 2.2)

doktoritöö

doctoral thesis

doctoral study ends with the defence of a Doctoral thesis (ÜK 29.4)

doktoriõpe

doctorate study, doctoral programme

the highest level of higher education during which a student acquires the knowledge and skills necessary for independent research, development or professional creative activity (ÜK 29)

dotsent

docent

teaches a subject or a group of subjects and participates in relevant research;

a person who has been awarded a Doctoral level degree or has qualifications equal thereto may apply for the position of docent (ÜK 36)

eeskujulik

excellent

the highest evaluation mark for a student's behaviour and conscientiousness (PG 27.1¹)

Eesti Kunstiakadeemia

Estonian Academy of Arts

(ÜK 3.1)

Eesti Muusikaakadeemia

Estonian Academy of Music

(ÜK 3.1)

Eesti Põllumajandusülikool

Estonian Agricultural University

(ÜK 3.1)

eestkostja

guardian

(PG 16^{1.3})

eetilised tõekspidamised

moral values

(KÕ 2.1)

eksamiperiood

examination session

(PG 24.1)

eksmatrikuleerima

exmatriculate

(TÜ)

ekstern

external student

a student who takes examinations and assessments according to a curriculum and defends his or her final paper and takes the final examination without participating in regular study (ÜK30¹)

eksternõpe

external study

In external study, it is possible for a person to take examinations and assessments according to a curriculum and to defend his or her final paper and take the final examination without participating in regular study (ÜK30¹)

elukohajärgne kool

school of one's residence

(HS 10.1)

emeriitdotsentdocent *emeritus*

member of teaching staff who has worked at a university as a docent for at least fifteen years and who is retiring (ÜK 36.3)

emeriitprofessorprofessor *emeritus*

a member of the teaching staff of a university who has worked as a professor *ordinarius* and who is retiring (ÜK 14.3)

erakool

private school

an educational institution of a natural person or a legal person in private law which operates pursuant to Acts, legislation issued on the basis thereof and the articles of association of the private school and, if the founder is a legal person in private law, also the articles of association of the legal person (EK 2.1)

erakorraline teadustöötaja

non-tenured member of research staff

member of research staff employed by the head of a research and development institution on the basis of a contract of employment with a term of up to three years (TA 9.3)

erakorralised õppejõud ja teadustöötajad

extraordinary faculty members,
extraordinary teaching and research staff
(TÜ)

eralasteasutus

private child-care institution
(KL 4.1)

eriabi

special support
(PG 4.1)

erialane ettevalmistus

professional training

means the acquisition of knowledge, skills and experience for operating as an expert in a particular field or area of specialisation (ÜK 2.6)

erialane koolitus

professional training
(KÕ 2.1)

erihoidus

special care
(KL 14.1)

erilasteaed

nursery school for children with special needs

for children with special needs who are of up to 7 years of age (KL 5.1)

eripedagoog

special education teacher

(KL 20.4)

eriõpe

special education

in the case of special education, arising from a curriculum, the number of academic years may differ from that established in § 2 of this Act. The specific number of academic years, list of subjects and number of lessons in schools for students with special needs and sanatorium schools shall be established by a regulation of the Minister of Education and Research (PG 4.1)

esmatäitunud

initially filled

Student places formed on the basis of state-commissioned education shall initially be filled pursuant to the procedure established by the council of the university and according to the results of the entrance examinations taken by persons who wish to study according to the given curriculum (ÜK 13².1)

ettevalmistusrühm

preparatory group

provides opportunities for pre-school children to acquire pre-school education (PG 15.3)

Euroopa Ainepunktide Ülekande Süsteem

European Credit Point Transfer System

(ÜK2.1)

evalveerimine

evaluation

the international assessment of the level of research and development (TA 2)

gümnaasium

upper secondary school

a school which provides opportunities to acquire general secondary education. An upper secondary school includes years 10-12 (PG 1.1)

haridus- ja teadusministeerium

Ministry of Education and Research

(HS 6)

haridusasutus

educational institution

pre-school child care institutions, basic schools, upper secondary schools, vocational educational institutions, institutions of professional higher education, universities, hobby schools, further education institutions, etc.,

together with the research and methodology institutions which provide services to them, are educational institutions (HS 3.2)

hariduse liik

classification of education

a level of education (pre-school education, basic education, secondary education, vocational education, higher education, hobby education or further education) (EK 6.1)

haridust tõendavad dokumendid

documents certifying education, documents attesting education

documents certifying a person's education, vocation, area of specialisation and graduation from an educational institution (HS 27, VÄL 14.3)

haridustase

level of education

education has the following levels:

- 1) pre-school education;
 - 2) basic education (first level of education);
 - 3) secondary education (second level of education);
 - 4) higher education (third level of education)
- (HS 2.5)

harjutustund

practice session

(ÜK 37.2)

hea

good

the second best grade on a five-point scale (PG 27.1)

the second best evaluation mark for a student's behaviour and conscientiousness (PG 27.1¹)

hindama

assess

to analyse the schooling and education of a school and make the decisions necessary for directing the school (PG 40.1)

to decide how well students are doing in terms of knowledge, skills, experience and development (KÕ 21, KL 16.2)

hindamine

evaluation

students shall be evaluated on a five-point scale where the grade "5" means "very good", "4" means "good", "3" means "satisfactory", "2" means "poor" and "1" means "weak". Verbal evaluation may be used in years 1 and 2. State examinations shall be evaluated on a ten-point or a hundred-point scale pursuant to the regulation of the Minister of Education and Research (PG 27.1)

The behaviour and conscientiousness of students shall be evaluated with grades "excellent", "good", "satisfactory" or "non-satisfactory" (PG 27.1¹)

vaata ka õpitulemuste välishindamine

hindamissüsteem

marking system
(HS 6.2.18)

hinne

grade

evaluation mark on a five-point scale (PG 27¹.1)

hooldusklass

nursing class

a class in a state or municipal school for teaching children with severe and profound learning disabilities (PG 21.4¹)

hoolekogu

board of trustees

a permanent body formed by rural municipality or city government whose functions include the joint activities of the teachers of the school, the local government council, the parents, graduates and organisations which support the school in monitoring the schooling and education of the school, and facilitating the creation of better conditions therefor. The head of school is accountable to the board of trustees (PG 41)

hoolsus

conscientiousness
(PG 27.1¹)

huvialaharidus

hobby education

is a system of knowledge, skills, experience, values and behavioural norms which, alongside general education and vocational education, creates additional prerequisites for the development of personality and assists a person in coping with his or her life and work (HS 13)

huvialakool

hobby school

an educational institution which, in addition to schools ensuring the standard of education, provides further opportunities for the acquisition of education and the development of personality (HK 1)

huvialamaja

centre of special interest

a type of hobby school (HK 1.3)

huvialaring

hobby group

a form of hobby education (HS 25.2)

hälviklaps

child with special needs

children with physical disabilities, speech impairments or sensory or learning disabilities and persons who need special support or who need special treatment due to behavioural problems (HS 10)

hälvikute erikool

school for students with special needs

intended for students with physical disabilities, speech impairments, sensory or learning disabilities, or mental disorders, and for students who need special treatment due to behavioural problems (PG 4.2)

immatrikuleerima

matriculate

to admit a person to a university (ÜK 41)

innovatsioon

innovation

the utilisation of new ideas and knowledge in order to implement innovative technology, management processes, products and services (TA 2)

instituut

institute
(TÜ)

internatuur

internship
(ÜK 56²)

juhataja

head

a person who manages an educational institution (HS 32.1)

juhtorganid

management bodies
(EK 19)

kaadriväljaõpe

contractual staff training
(HS 31.4)

kaitsma kraadi

defend a degree
(ÜK 14.3)

kaitsma lõputööd

defend one's final paper
(ÜK 2.2)

kandidaadikraad (NSV Liidu kandidaadikraad)
 Doctor of Philosophy (Ph.D.) (candidate's degree of the Union of Soviet Socialist Republics)
 (TA 22.3)

kasvataja (noortelaagri)
 counsellor (of youth camp)
 (NS 10.2)

kasvatuse eritingimus
 special treatment due to behavioural problems
 (PG 4.1, 21.2)

kasvatusraskused
 behavioural problems
 (PG 15.1)

kasvatusüritus
 schooling event
 (PG 48.4)

kaugõpe
 distance learning

persons who have passed the minimum permitted school-leaving age and have not acquired basic education may acquire basic education in the form of evening courses or distance learning, and graduate from school as external students. Persons who have acquired basic education may acquire general secondary education in the form of evening courses or distance learning, and graduate from school as external students (PG 6.1)

kehapuue
 physical disability
 (PG 4.2)

kerge vaimupuue
 slight learning disability
 (PG 21.4')

keskeriharidus
 vocational secondary education

education which is based on general secondary education but which is not recognised as higher education by the state, it is considered to be education between secondary education and higher education (HS 17.3)

keskharidus
 secondary education

a level of education which is based on basic education. Secondary education is divided into general secondary education and secondary vocational education (HS 16)

klassi täituvus
 size of class
 (PG 25.1)

klassijuhataja
 class teacher
 (PG 27¹.2)

klassikursust kordama

repeat a year
(PG 27.2)

klassitunnistus

report card

document by means of which a school informs a student and his or her parent (guardian, curator) of the student's study results and conduct at the end of a quarter of an academic year or at the end of a half-year, course or academic year; is issued for one academic year (PG 27¹.1, 3)

klassiväline tegevus

extracurricular activity
(PG 16.1)

klassiõpetaja

class teacher

teacher who mostly teaches all subjects in his or her class in years 1 to 6 (PG 37.2)

klubi

club

a form of hobby education (HK 8.1)

kodukord

rules of procedure (of a school)
(HK 8.2)

koduõpe

home schooling

the obligation to attend school fulfilled by studying at home. The procedure for home schooling is established by a regulation of the Minister of Education and Research (PG 20)

kohanemisaeg

adaptation period

a period of working in a profession under the supervision and responsibility of a qualified professional, public servant or sole proprietor in that profession, subject to assessment by a competent body. The aim of an adaptation period is to assess the compliance of the abilities of the applicant with the requirements for working in a regulated profession (VÄL 19)

kolledž

college
(TÜ)

kooli arengukava

school development plan

a development plan to ensure the consistent development of a school, the school prepares it in co-operation with the board of trustees (council) and teachers' council (PG 3¹.1)

kooli astumine

commencement of studies
(KÕ 4.4)

kooli eraldamine

separation of school

a school is separated from another school, a new school is formed on the basis of thereof and the initial school is preserved (PG 49.4)

kooli jaotama

divide a school

a school is divided into at least two schools and the school being divided is closed (PG 49.4)

kooli kodukord

internal rules of a school
(PG 30.1)

kooli moodustamine

establishment of school
(PG chapter II)

kooli nõukogu

school board, school council

directs the activities of a school and resolves issues related to the development, assets and budget of the school
(KÕ 27, PG 42.1,3, EK 21, ÜK 14)

kooli personal

staff of school

consists of teachers, including head of the school, and other employees (HK 9)

kooli põhimäärus

statutes of school
(KÕ 6)

kooli sisekorraeskiri

by-laws of a school
(PG 30.2)

kooli teeninduspiirkond

catchment area
(PG 11.2)

kooli tegevuse lõpetamine

closure of school
(PG 49¹)

kooli ümberkorraldamine

reorganisation of school
(KÕ 35)

kooli ümberkujundamine

transformation of school
(PG 49.3)

kooliaste

stage of study

The stages of study are as follows:

- 1) I stage of study - years 1-3;
 - 2) II stage of study - years 4-6;
 - 3) III stage of study - years 7-9;
 - 4) upper secondary school - years 10-12
- (PG 3.1)
-

koolide liitmine

joining of schools

a school is joined to another school and the school joining another school is closed (PG 49.4)

koolieelik

pre-school child
(PG 15.3)

koolieelne lasteasutus

pre-school child care institution

an educational institution providing care and pre-school education for pre-school children (KL 1)

koolieksam

school examination
(PG 29.1)

kooliinternaat

school dormitory
(PG 25.6)

koolikohustus

obligation to attend school, compulsory school attendance

children who attain 7 years of age by 1 October of the current year are subject to the obligation to attend school. Students are subject to the obligation to attend school until they acquire basic education or attain 17 years of age (PG 17)

koolikohustuslik vanus

permitted school-leaving age
(PG 6.2)

koolikorraalduslik mõjutusvahend

sanction concerning organisation of study
(AM 4)

koolituskoha maksumus

cost of a student place
(KÕ 33.5)

koolitusloa kehtetuks tunnistamine

revocation of education licence
(KÕ 9)

koolitusluba

education licence

grants a municipal school the right to provide schooling and education on the basis of a curriculum which conforms to the national curriculum in the stage of study indicated in the education licence (PG 12¹.1)

koolitusnõudlus

demand for training
(KÕ 35.3.1)

koolitõõtjad

staff of a school

includes teachers and other employees (PG 36.1)

koolivaheaeg

school holidays
(PG 24.1)

korraline professor

professor *ordinarius*, (pl.) professors *ordinaria*
(TÜ)

korraline õppetöö

regular study
(ÜK 30¹.1)

korralised õppejõud ja teadustõõtjad

ordinary teaching and research staff, ordinary faculty members
(ÜK 14.3, TÜ)

kunstikool

art school

a type of hobby school (HK 1.3)

kuratoorium

board of governors

an advisory body which serves as a link between a university and society; makes proposals to the Minister of Education and Research and the council of the university on issues relating to the development of the university (ÜK 20.1, 3)

kursus

course

a unit of account of study periods (PG 24.3)

kutsealane eelkoolitus

preliminary vocational training

allows students acquiring basic education or general secondary education to acquire primary vocational, professional and occupational knowledge and skills within the framework of elective subjects prescribed by the national curriculum of basic education and general secondary education (KÕ 10.1)

kutsealane ettevalmistus

vocational training

the acquisition of knowledge, skills and experience which is accompanied by ethical preparation for professional and occupational activities (ÜK 2.7)

sünonüüm **kutsealane koolitus****kutsealane koolitus**

vocational training

(KÕ 2.1)

sünonüüm **kutsealane ettevalmistus****kutseharidus**

vocational education

a system of knowledge, skills, experience, values and behavioural norms which are required for working in a certain area of specialisation, for obtaining certain qualifications and for applying for and retaining a certain position, and the acquisition and improvement of that system creates the prerequisites for successful professional activity (HS 12)

kutsekeskharidus

secondary vocational education

a set of requirements established by the national curricula for vocations, professions and occupations. Secondary vocational education is acquired on the basis of basic education or general secondary education. The acquisition of secondary vocational education provides the prerequisites and grants the right to start working in the acquired vocation, profession or occupation or to continue studies to acquire higher education (HS 16.3)

kutsekraad

professional degree

(TÜ)

kutsekvalifikatsioon

professional qualifications

documented education and/or professional experience required for working in a regulated profession (VÄL 4)

kutsekvalifikatsiooni tunnustamine

recognition of professional qualifications

a competent body compares the professional qualifications of an applicant to the professional qualifications required for working in a regulated profession in Estonia and decides whether the applicant meets the requirements set for the given profession in Estonia (VÄL 1.1)

kutsemeisterlikkus

professional competence

(PG 38.3)

kutseoskus

professional skill
(PG 38.3)

kutsestandardid

professional standards
(KÕ 11.2)

kutseõppeasutus

vocational education institution

schools which function to provide opportunities for students to acquire the knowledge, skills and moral values necessary for life and work. Schools shall consider the needs of the society and the labour market upon organising vocational, professional and occupational training, and continuing vocational training (KÕ 2)

kvalifikatsiooni hindamine

assessment of qualifications
(ÜK 14.3)

kõnehälve

speech disorder
(KL 7.2)

kõnepuue

speech impairment
(PG 4.2)

kõrgharidus

higher education

education based on the scientific approach which is acquired on the basis of secondary education and which is certified by a corresponding graduation document (ÜK 2.9)

kõrgharidusaste

academic level

at a university, higher education is acquired at three academic levels - Bachelor's study, Master's study and Doctoral study (ÜK 24)

kõrghariduse hindamise nõukogu

Higher Education Quality Assessment Council
(ÜK 10)

kõrgharidusstandard

standard of higher education

the uniform requirements which are established by the Government of the Republic for study at higher education level and which set out broad groups of studies and fields of study, the objectives and total volume of study, general and specific requirements for curricula, including the requirements for studies and final papers or final examinations, and general and specific requirements for educational institutions concerning their teaching staff, including requirements for the research, pedagogical and professional qualifications of the members of the teaching staff who provide instruction on the basis of a curriculum (ÜK 2.10)

kõrgkool

institution of higher education
(ÜK 58.1)

käskkiri

directive
(PG 3.3)

küalalisteadur

visiting research fellow
(TÜ)

küalalisõppejõud

visiting faculty member
(TÜ)

laagrivahetus

camp period
(NS 10.2)

laitus

punishment
(PG 30.2)

lasteaed

nursery school

a type of child care institution, for children of up to 7 years of age (KL 5.1)

lasteaed-alkool

nursery-primary school

a type of school, part of a primary school (HS 5.2)

lasteaiarühm

nursery school group
(KL 6.3)

lastesõim

crèche

a type of child care institution, for children of up to 3 years of age (KL 5.1)

lektor

lecturer

member of the teaching staff at a university who performs teaching tasks related to lectures. A person who has been awarded a Master's level degree or has qualifications equal thereto may apply for the position of lecturer (ÜK 37.1)

lektoraat

division
(TÜ)

lihtsustatud riiklik õppekava

simplified national curriculum

intended for basic schools, established by a regulation of the Minister of Education and Research (PG 3.2)
vaata ka abiõppe õppekava; õppekava

liitklass

composite class

if the number of students in two or more classes together is twenty or less, a composite class shall be formed of these students. Classes of years 1 to 4, 3 to 6 and 5 to 9 may be joined into composite classes (PG 25.3)

liitpuuetega lapsed

children with multiple disabilities

(PG 26.3)

liitrühm

mixed group

a nursery school group, for children between 2 and 7 years of age (KL 6.3)

looduskeskus

centre of natural science

a type of hobby school (HK 1.3)

loomekeskus

centre of creative activity

a type of hobby school (HK 1.3)

lõpetama õppetegevust

terminate the provision of education

(PG 13.1)

lõpetamine

graduation

a person is deemed to have graduated from a school after completion of the corresponding curriculum (KÕ 22)

lõpudokument

graduation document

certifies that a person who has completed the curriculum of an academic level and defended his or her final paper or passed the final examination (ÜK 2.2)

lõpueksam

final examination

(ÜK 2.2)

lõputunnistus

graduation certificate

certifies graduation from a school (KÕ 22.2)

magistrand

master's candidate
(HS 5.2)

magistrieksam

master's degree examination
(ÜK 28.4)

magistrikraad

master's degree

an academic degree awarded upon the completion of Master's study (ÜK 28.4)

magistriõpe

master's study/studies

study at the second level of higher education during which a student improves his or her knowledge and skills in his or her speciality and acquires the knowledge and skills necessary for independent work and Doctoral study (ÜK 28, TÜ)

magistritöö

master's thesis
(ÜK 28.4)

meelepuue

sensory disability
(PG 4.2)

mereharidus

maritime education
(RK 15^{1.2})

mitterahuldav

non-satisfactory

the lowest grade given for the behaviour and conscientiousness of a student (PG 27.1¹)

munitsipaalharidusasutus

municipal educational institution
(HS 3.3)

munitsipaalkool

municipal school
(PG 5)

muukeelne kool

non-Estonian language school
(PG 52)

mõjutusvahendid

sanctions
(AM 3)

mõõdukas vaimupuue
 moderate learning disability
 (PG 21.4¹)

muusikakool
 music school

a type of hobby school (HK 1.3)

nominaalne õppeaeg
 nominal period of studies, standard period of studies
 (ÜK 56¹, KÕ 7.2)
sünonüüm õppekava nominaalkestus

noorsootöö
 youth work

the creation of conditions for young people for activities which facilitate their development and enable them to be active outside their families, curricula and work on the basis of their free will (NS 3.1)

noorsootööasutus
 youth work agency

a state agency administered by the Ministry of Education and Research, a local government agency or an agency of a legal person in private law, the main activity of which is the organisation of youth work (NS 2.4)

noorsootöötaja
 youth worker
 (NS 16.1)

noorsoo-uuringud
 youth studies
 (NS 16.1)

noortelaager
 youth camp

an agency which operates for at least two months a year; the duration of one camp period of which is at least six days; the activities of which are based on an activity licence issued by the Ministry of Education and Research (NS 9)

noortelaagri pidaja
 youth camp manager
 (NS 10.1)

noorteprogramm
 youth programme

an activity plan in the field of youth work which is implemented on the basis of specific projects and the duration of which exceeds one year (NS 2.3)

noorteprojekt

youth project

an activity plan in the field of youth work which is implemented on the basis of specific projects and the duration of which exceeds one year (NS 2.2)

noorteühing

youth association

a non-profit association at least two thirds of the members of which are young people, the objective of which is the organisation and performance of youth work and which is entered in the Register of Youth Associations of the Ministry of Education and Research (NS 7)

nõrk

weak

the lowest grade on a five-point scale evaluating the knowledge, skills and experience of students (PG 27.1)

nõustamiskomisjon

counselling committee

a counselling committee is competent to:

- 1) assign to a child with special needs a curriculum or a form of study suitable for the needs of the child;
 - 2) refer a child with special needs to a sanatorium school, a school or a class for students with special needs with the consent of a parent (caregiver);
 - 3) decide postponing the obligation to attend school at the request of a parent.
- (PG 21. 3³)

nädalakoormus

weekly study load

the weekly study load of students in lessons (PG 24.5)

osakond

department

(TÜ)

osakoormusega õpe

part-time study

in part-time study, a student shall cumulatively complete less 75 per cent of the study load subject to completion according to the curriculum by the end of each academic year (ÜK 23.2)

parandusõpperühm

remedial group

groups formed to provide learning support outside of lessons for students with learning difficulties (PG 15.3¹)

peatama õppetegevust

suspend the provision of education

(PG 13.1)

pedagoog

teacher

persons employed in the field of schooling and education and the heads of educational institutions are deemed to be teachers. In universities, the work of teachers is related to research (HS 34)

sünonüüm õpetaja

pedagoogide kvalifikatsioon

qualification of teachers

(PG 12^{1.3})**pikapäevarühm**

long day group

(PG 16.1)

poolaasta

half-year

a unit of account of study periods (PG 24.3)

praktikum

practical training class

(ÜK 37.2)

vaata ka praktiline õpe, õppepraktika

praktiline õpe

practical instruction

(ÜK 12.2)

vaata ka praktikum, õppepraktika

prodekaan

vice dean

(TÜ)

professor

professor

a leading faculty member in his or her speciality who organises the teaching of his or her subject (group of subjects) and directs relevant research at a university. The main duty of a professor is to organise academic study (ÜK 35.2)

professuur

professorship

consists of professors and professors *emeritus* (ÜK 35)

prorektor

vice rector

(ÜK 14.2)

psüühikahäire

mental disorder

(PG 4.2)

puudulik

poor

the second lowest grade on a five-point scale evaluating the knowledge, skills and experience of students (PG 27.1)

põhiharidus

basic education

the minimum level of compulsory general education prescribed by the national standard of education. The acquisition of basic education provides the prerequisites and grants the right to continue studies to acquire secondary education (HS 15)

põhikiri

statutes

(HS 4.8)

sünonüüm **põhimäärus****põhikiri (erakooli)**

articles of association (of a private school)

(EK 15.1)

põhikool

basic school

at a basic school, basic education is acquired (PG 1.1)

põhimäärus

statutes

(HS 4.8)

sünonüüm **põhikiri****pädevuskinnitus**

attestation of competence

any evidence of the knowledge, skills and experience necessary for working in a regulated profession, without proof of prior education or training being required (VÄL 15)

päevakava

daily schedule

(PG 32.1)

päevane õppevorm

daytime study

(PG 6.1)

pühapäevakool

sunday school

(HS 25.2)

raamõppekava

general study programme, framework curriculum

(KL 8.4, HK 7.4)

vaata ka **õppekava**

rahuldav
satisfactory

the third grade on a five-point scale evaluating the knowledge, skills and experience of students (PG 27.1)

rahvaülikool
folk high school

an educational institution which organises informal education or provides hobby education for adults (HS19^{1.2})

rakenduskõrgharidusõpe
professional higher education
(ÜK 26)

rakenduskõrgkool
institution of professional higher education

an educational institution where professional higher education is provided, where Master's study and studies according to secondary vocational education curricula conducted on the basis of secondary education may be undertaken, and where at least two thirds of the pupils and students study according to professional higher education curricula (RK 22)

rakenduskõrgkooliga assotsieerunud kutseõppeasutus
vocational educational institution associated with institution of professional higher education

vocational educational institution which is not part of the structure of an institution of professional higher education but which itself and in which the provision of education complies with the requirements established by the Vocational Educational Institutions Act (RK 5¹)

rakendusuringud
applied research

original investigation undertaken in order to acquire new knowledge and directed primarily towards a specific practical aim or objective to be achieved within a relatively short period of time (TA 2)

raske vaimupuue
severe learning disability
(PG 21.4¹)

reguleeritud ametikoht
regulated profession

a profession is regulated if working in such profession requires professional qualifications determined by law or on the basis of law (VÄL 3.2)

reguleeritud haridus
regulated education and training

any education and training which is geared to the pursuit of a given professional activity and which is based on a curriculum the requirements for which are established by law or on the basis of law (VÄL 3.1)

reguleeritud kutsealane tegevus

regulated professional activity

any professional activity the pursuit of which requires professional qualifications determined by law or on the basis of law (VÄL 3.3)

reimatrikuleerima

rematriculate

(TÜ)

rektor

rector

a university shall be directed by a Rector. The Rector is responsible for the general state and development of the university and for the lawful and expedient use of financial resources (ÜK 16)

residentuur

residency

medical training and dentistry training shall be followed by residency in a medical or dentistry speciality with a duration of three to five years (ÜK 29¹.4)

riigi haridusasutus

state educational institution

a public educational institution (HS 3.3)

riigi haridusstandard

national standard of education

(PG 54)

riigieksam

state examination

(PG 27.1)

riigieksamitunnistus

state examination certificate

(PG 29.8)

riigikaitseline rakenduskõrgkool

an institution of professional higher education for national defence

an educational institution of the Defence Forces where professional higher education is provided according to military curricula (RK 2.3)

riigikaitseline riigikool

state schools for national defence

state agencies administered by the Ministry of Defence (KÕ 4.1)

riigikeeleõpetaja

teacher of official language

(HS 34¹)

riigikool
state school

schools administered by the Ministry of Education and Research or a county government (PG 5)

riiklik järelevalve
state supervision

the objective of state supervision is to ensure the effectiveness and legality of schooling and education. The Ministry of Education and Research and a county governor exercise state supervision over the schooling and education in schools (KÕ 34¹.1; 34)

riiklik koolitustellimus
state-commissioned education

means the number of graduates by academic levels in a broad group of studies or, if necessary, in a field of study or as per a curriculum, as determined by a contract under public law between the Ministry of Education and Research and a university, which the university is required to ensure by the end of the standard period of study and which the Ministry of Education and Research is required to finance, during the standard period of study, from the state budget through the budget of the Ministry of Education and Research (ÜK 2.11)

riiklik residentuuritellimus
state-funded residency places
(TÜS 7²)

riiklik õppekava
national curriculum

a document on the basis of which instruction in schools is carried out, prepared by the Ministry of Education and Research (KÕ 10.1, PG 3.1)

vaata ka õppekava

riiklikult toetatav koht
state supported place
(PG 16¹.2)

ring
hobby group

a form of extracurricular activities (PG 16.1)

sanatoorne kool
sanatorium school

schools are intended for students with health disorders where students study and receive the necessary treatment (PG 4.3)

seminar
seminar
(ÜK 37.2)

sertifikaat
certificate

a document or set of documents attesting education or training (except a diploma or non-higher education diploma), which certifies that the given applicant has completed a post-secondary course of professional training in an educational institution or at a workplace or in an educational institution and at a workplace and that the applicant has the professional qualifications required for working in a regulated profession (VÄL 12)

sisekaitseine rakenduskõrgkool
an institution of professional higher education for public defence

an educational institution where professional higher education in internal security and according to other public service curricula specified in the statutes of the institution of professional higher education for public defence is provided (RK 2.2)

sisekaitseine riigikool
state schools for public defence

state agencies administered by government agencies within the area of government of the Ministry of Internal Affairs (KÕ 4.1)

sobitusrühm
integration group

at a child care institution, a group which includes children with special needs together with other children (KL 6.5)

sobivustest
aptitude test

an examination conducted for the verification of the professional expertise of the applicant and the aim of which is to assess the knowledge, skills and experience of the applicant for working in a regulated profession (VÄL 18)

spordikool
sports school

a type of hobby school (HK 1.3)

stipendium
scholarship
(HS 33.2)

studio
activity class

a form of extracurricular activities (PG 16.1)

suvevaheaeg
summer holidays
(PG 16¹.6)

sõnaline hinnang

verbal evaluation
(PG 27.1)

sügav vaimupuue

profound learning disability
(PG 21.4¹)

Tallinna Pedagoogikaülikool

Tallinn Pedagogical University
(ÜK 3.1)

Tallinna Tehnikaülikool

Tallinn Technical University
(ÜK 3.1)

Tartu Ülikool

University of Tartu
(ÜK 3.1)

tasandusklass

opportunity class

a class in a state or municipal school for teaching children with learning difficulties (PG 21.4¹)

tasandusrühm

remedial group

at a pre-school child care institution, a group for children with speech disorders and specific development disorders (KL 7.2)

tasemekoolitus

formal education acquired within the adult education system

provides the opportunity to acquire basic education and general secondary education in the form of evening courses, distance learning or as an external student, to acquire secondary vocational education on the basis of basic education in the form of evening courses or distance learning, to acquire secondary vocational education on the basis of secondary education in part-time study or as an external student and to acquire higher education in part-time study or as an external student (TK 3.2)

tasemetöö

standard-determining test

a test carried out in schools in order to determine the level of education (KÕ 34².1, PG 27.3)

teadur

researcher, research fellow

a member of the research staff who participates in work on a research topic or in a research project. A person who has been awarded a Master's degree or a doctorate in Estonia or who has been awarded a foreign academic degree equal thereto may apply for the position of researcher (TA 8.2, ÜK 34.2)

teadus- ja arendusasutused
research and development institutions

institutions and legal persons the principal activity of which is research and development (TA 3)

Teadus- ja Arendusnõukogu
Research and Development council

is an advisory body to the Government of the Republic which advises the Government in matters relating to research and development strategy (TA 11)

teadus- ja tehnoloogialoome
scientific and technological creation
(TA 1)

Teaduskompetentsi Nõukogu
Scientific Competence Council

an advisory body to the Minister of Education and Research which develops the principles and strategy for the targeted financing of research and development institutions (TA 12)

teaduskond
faculty
(TÜ)

teaduskraad
research degree, scientific degree

Doctoral level degree which is awarded by a university to a person who has completed the curriculum of Doctoral study to the full extent and defended a Doctoral thesis (ÜK 2.12, TÜ)

teadusnõukogu
research council
(HS 32.3)

teaduspoliitika
research policy
(HS 6.2)

teaduspreemia
science award
(TA 10.7¹)

teadusraamatukogu
research library

a library which provides public services and the function of which is the collection, preservation and processing of scientific information and the making of such information available (TA 4¹.1)

teadustegevus

research

creative work undertaken by means of scientific research in order to increase the stock of knowledge of man, nature and society and their interaction (TA 2)

teadustöötajad

research staff, researchers

(ÜK 14.2, TÜ)

tegevus- ja päevakava

activity plan and daily schedule

a document according to which a child care institution operates and upon the preparation of which the general study programme for pre-school education and the cultural identity and traditions of the area where the child care institution is located are taken into account (KL 16.4)

tegevuskava

activity plan

(NS 8.2)

tegevusluba

activity licence

(NS 10)

tehnikakeskus

centre of technology

a type of hobby school (HK 1.3)

teoreetiline õpe

theoretical instruction

(ÜK 12.2)

terviklik isiksus

healthy personality

(KL 3)

tervisehäire

health disorder

(PG 4.3)

tervistav puhkus

recreational holiday

(NS 4.4)

toimetuleku riiklik õppekava

national curriculum for students with moderate and severe learning disabilities

(PG 3.2)

vaata ka õppekava

toimetulekuklass

coping class

a class in a state or municipal school for teaching children with moderate learning disabilities (PG 21.4¹)

treening

sports training

(HK 7.1)

tulemuslikkus

efficiency

(KÕ 34¹.2)

tunniplaan

timetable

a document approved by the head of school which determines the number of lessons and the order thereof within a day of study (PG 24.7)

tunnistus

non-higher education diploma

a document or set of documents attesting education or training (except a diploma), which certifies that the given applicant has completed post-secondary training with the standard duration of at least one year or a course entered in the list approved by the Government of the Republic and that the applicant has the professional qualifications required for working in a regulated profession (VÄL 10.1)

tunnistus

certificate

certifies a person's education, vocation, area of specialisation and graduation from an educational institution (HS 27)

tunnustus

praise

(PG 30.2)

täiendavale õppetööle jätmine

imposition of additional study

(PG 27¹.1)

täiendharidus

further education

the general educational and professional knowledge, skills and experience, and the behavioural norms and values complying with the professional requirements, which are necessary for maintaining and expanding existing knowledge, skills, experience and behavioural norms and values (HS 18.1)

täienduskooolitus

in-service training

improvement of vocational, professional and occupational knowledge and skills in the acquired vocation, profession or occupation (RK 20.1)

täiendkoolituse asutus

further education institution

universities, institutions of professional higher education, vocational educational institutions and evening schools, as well as community cultural centres, libraries and other cultural establishments on the basis of which further education is organised; language schools, folk high schools, development and learning centres; enterprises, societies and associations which are engaged in the provision of training and which have the provision of training listed in their statutes or articles of association (HS 26)

täiendõpe

continuing education

continuing training

continuing vocational training (ÜK 32, HS 6.2.8)

täiskasvanute koolitus

adult education

adult education is one of the following: formal education acquired within the adult education system; professional education and training; informal education (TK 3)

täiskoormusega õpe

full-time study

In full-time study, a student shall cumulatively complete at least 75 per cent of the study load subject to completion according to the curriculum by the end of each academic year (ÜK 23.1)

töölane koolitus

professional education and training

provides the opportunity to acquire and develop professional, occupational and/or vocational knowledge, skills and experience and the opportunity for retraining at the place of employment or at an educational institution (TK 3.3)

töökogemus

professional experience

actual and lawful pursuit of a profession on the basis of an employment contract or in public service, and activities in the capacity of a sole proprietor (VÄL 5)

tööraamat

workbook

a type of teaching aid (PG 23.2)

töövihik

work exercise-book

a type of teaching material (PG 23.2)

usuõpetus
religious education

religious education is non-confessional. A school is required to teach religious studies if at least fifteen students in a stage of study so wish. The study of religious education is voluntary (PG 3.4)

uurija-professor
research professor

a researcher recognised in his or her field who directs research in the corresponding field in a research and development institution and supervises doctorate candidates (TA 9¹.1)

uurimistoetus
research grant
(TA 16.1)

vabaaine
optional subject
(KÕ 31.1.3)

vabahariduslik koolitus
informal education

provides the opportunity to develop personality, creativity, talents, initiative and a sense of social responsibility and to accumulate the knowledge, skills and abilities needed in life. Learning takes place in the form of courses, study circles or any other form suitable for learners (TK 3.4)

vaimupuue
learning disability
(PG 21.4¹)

valikaine
elective subject
(PG 31.1)

vanemassistent
senior assistant
(TÜ)

vanemate koosolek
parents' meeting
(PG 35)

vanemteadur
senior researcher, senior research fellow

a researcher recognised in his or her field who heads a research topic or research project or who is responsible for work performed with regard to important aspects of the topic or project (TA 8.3, ÜK 34.2)

vastutusala direktor
area director
(TÜ)

vastuvõtmine (kooli)
admission (to a school)
(EK6.1)

viiepallisüsteem
five-point scale

the knowledge, skills and experience of students are evaluated on a five-point scale (PG 27.1)

vilumus
experience
(PG 27.1)

volikogu
council
(HS 32.3)

võimetekohane õppekava
curriculum suitable for abilities

children with special needs shall be recommended a curriculum or school suitable for their abilities by a decision of a counselling committee based on medical, psychological and pedagogical assessments (PG 21.3)

vaata ka õppekava

väga hea
very good

the highest grade on a five-point scale evaluating the knowledge, skills and experience of students (PG 27.1)

välisriigis omandatud kutsekvalifikatsioon
foreign professional qualifications
(VÄL 1.1)

väljaarvamine (koolist)
dismissal (from school)
(EK 6.1)

väljaheitmine (koolist)
expulsion (from school)
(PG 22)

õhtukool
evening school

a type of further education institution (HS 26)

õhtune õppevorm
evening courses

a form of learning activities (PG 6.1)

õpetaja

teacher

persons employed in the field of schooling and education and the heads of educational institutions are deemed to be teachers. In universities, the work of teachers is related to research (HS 34;ÜK 37.3)

sünonüüm **pedagoog**

õpetajakoolitus

teacher training

(ÜK 56.7)

õpiedukus

study results

(PG 27¹.1)**õpik**

textbook

a type of teaching aid (PG 23.2)

õpilane

pupil

student

(HS 33, KÕ 28, PG 31)

õpilasesindus

student representative board

the responsible representative body which governs the student body of a school. It is elected democratically and represents the student body in relations with the school and with Estonian and international organisations, agencies and persons (KÕ 32.7)

õpilaskodu

boarding school facilities

structural unit of a school where study and living conditions which correspond to the individual needs and interests of students are provided to them, as well as the corresponding conditions for their upbringing (PG 16¹.1)

õpilaskond

student body

all the students of a school. Student bodies have the right to decide and manage independently issues of student life based on the interests, needs, rights and obligations of students (KÕ 32)

õpilasomavalitsus

student self-government

means the right of students to decide and manage independently, in accordance with law, the issues of student life based on the interests, needs, rights and obligations of students (PG 31¹, HS 32.4)

õpilaspilet

student card

(PG 30.3)

õpinguraamat

student's record book

documents by means of which a school informs a student and his or her parent (guardian, curator) of the student's study results and conduct at the end of a quarter of an academic year or at the end of a half-year, course or academic year. (PG 27¹.1)

õpingute kogumaht

total extent of studies

KÕ 11.1

õpiraskused

learning difficulties

PG 21.4¹**õpitulemuste välishindamine**

external evaluation of study results

the evaluation at state level of the level to which the study results determined by the national curricula for basic schools and upper secondary schools are achieved. The external evaluation of study results is conducted by means of state examinations, final examinations in basic schools and national standard-determining tests (PG 27.3)

*vaata ka hindamine***õppe alusdokument**

source document for study

(ÜK 2.13)

õppe- ja kasvatuskorraldus

organisation of schooling and education

(PG chapter IV)

õppe- ja kasvatustegevus

schooling and education

(KL 16.2)

õppeaasta

academic year

the duration of an academic year is from the start of study in one calendar year until the start of study in the next calendar year. An academic year consists of a period of study, an examination session and school holidays (PG 24.1)

õppeainete loend

list of subjects

(PG 4.4)

õppeainete maht

volume of subjects

the volume of subjects is calculated in credit points or days of instruction (EK 11.1)

õppeasutuse pidaja
manager of educational institution
(PG 32.2)

õppeetapp
stage of study
(EK 11.1)

õppejõud
teaching staff, instructors
(ÜK 14.2, TÜ)

õppejõud- ja teadustöötajad
faculty members; teaching and research staff
(TÜ)

õppekava
curriculum, study programme

the source document for study which sets out the objectives of the studies to be undertaken, the standard period and volume of study, the conditions for the commencement of studies, the extent of the list of subjects, short descriptions of subjects, the opportunities and conditions for choosing subjects, the opportunities for specialisation and the conditions for the completion of studies (ÜK 2.13, PG 3.1)

***Vaata ka* abiõppe õppekava, lihtsustatud riiklik õppekava, raamõppekava, võimetekohane õppekava, toimetuleku riiklik õppekava**

õppekava ekspertiiis
assessment of curriculum
(KÕ 8)

õppekava nominaalkestus
standard period of study
(KÕ 15.1)
sünonüüm **nominaalne õppeaeg**

õppekeel
language of instruction
(PG 9.1)

õppekirjandus
educational literature
(HS 6.2)

õppekoha arvestuslik maksumus
calculated cost of a student place

the calculated cost of a specific student place which is obtained by multiplying the basic cost of a student place by the factor established by the Government of the Republic for the broad group of studies or, if necessary, for the field of study or, as an exception, for the curriculum (ÜK 2.14)

õppekoha baasmaksumus

basic cost of a student place

the minimum cost of a student place in any study at higher education level which is established annually by a regulation of the Government of the Republic (ÜK 2.15)

õppekoha maksumus

cost of a student place

(ÜK)

õppekoht

study place

(HS 5.2)

õppekord

procedure for studies

(ÜK 9.6)

õppekorraldus

organisation of studies

(KÕ chapter III)

õppekorralduseeskiri

rules for the organisation of education

(TÜ)

õppekulud

study costs

the expenses incurred by a university in order to finance a student place during a given academic year (ÜK 2.16)

õppelaen

study loan

(HS 36¹)**õppemaht**

study load

study load is calculated in credit points (ÜK 2.1)

õppemaks,

tuition fee

(HS 5.1)

*sünonüüm õppetasu***õppemaksu kehtestamine**

establishment of tuition fee

(EK 6.1)

õppemaksust vabastamine

grant of relief from tuition fee

(EK 6.1)

õppematerjal
teaching material
(PG 23.2)

õppenõukogu
teachers' council

its members are the teachers of a school, its function is to determine, analyse and assess the schooling and education of the school and to make the decisions necessary for directing the school (PG 40.1)

õppenädal
week of study

a unit of account of study periods (PG 24.3)

õppeperiood
period of study
(PG 24.1)

õppeplaan
study plan
(HS 6.2)

õppepraktika
practical training
(KÕ 17)
vaata ka praktiline õpe; praktikum

õppeprogramm
study module
(HS 6.2)

õppepuhkus
study leave

the suspension of an employment contract or a service relationship in order to participate in education and training (TK 8.2)

õppepäev
day of instruction
day of study
(EK 11.1, PG 24.3)

õpperühm
study group
(HK 7.5)

õppesuund
field of study

a part of the classification of education established in the Standard of Higher Education which belongs to a broad group of studies and which covers groups of curricula with similar theoretical bases (ÜK 2.17)

õppetasu

tuition fee

(EK 6.1)

sünonüüm õppemaks

õppetegevus

provision of education

(PG 13.1)

õppetoetus

education allowance

study allowance

(EK 6.1, KÕ 31.1)

õppetool

chair

(TÜ)

õppetooli hoidjaholder of the chair *ad interim*(TÜ)

õppetsükkel

teaching module

(EK 17.3)

õppetund

lesson

a unit of account of study periods (PG 24.3)

õppevahend

teaching aid

(PG 23.2)

õppevaldkond

broad group of studies

a part of the classification of education established in the Standard of Higher Education which covers fields of study with similar content (ÜK 2.18)

õppeveerand

quarter of academic year

a unit of account of study periods (PG 24.3)

õppevorm

form of study

(HS 4.8, KÕ 19)

õppeülesande täitja
(teaduskraadita) adjunct instructor
(teaduskraadiga) adjunct lecturer
 (TÜ)

ämmaemandaõpe
 study in obstetrics
 (RK 15.2)

ühinguleping
 partnership agreement
 (NS 10.1)

ühiselu
 student accommodation
 (HS 33.2)

ühtluskool
 comprehensive school

basic schools and upper secondary schools are comprehensive schools in which each subsequent academic year is based directly on the previous one and which allows smooth transfer from one school to another (PG 2.1)

ühtlustatud küsimuste ja ülesannetega koolieksam
 examinations with harmonised questions and assignments
 (PG 29.1)

üldharidus
 general education

a system of knowledge, skills, experience, values and behavioural norms which enables a person to evolve into a continuously developing personality who is capable of living with dignity, respecting himself or herself, his or her family, other people and nature, choosing and acquiring a suitable profession, acting creatively and being a responsible citizen (HS 11)

üldhariduskool
 general education school
 (PG 54)

üldkasulik töö
 community service
 (AM 5)

üldkeskharidus
 general secondary education

a set of requirements established by the national curriculum for basic schools and upper secondary schools. The acquisition of general secondary education provides the prerequisites and grants the right to continue studies to acquire higher education (HS 16.2)

üleminek teise kooli
 transfer to another school
 (PG 22)

ülikooli asutus

institution of university

an institution the purpose of which, besides education and research, is to provide services (TÜS 4)

ülikooli nõukogu

council of university

the collegial decision-making body of a university (ÜK 14)

ülikooli valitsus

board of the university
(TÜ)

ülikoolist välja arvama

dismiss a student from a university
(ÜK 14.3)

üliõpilane

student
(HS 33)

üliõpilasesindus

student council

the responsible representative body which governs a student body. All the students of the university have the right to elect it. It represents the student body in relations with the university, Estonian and international organisations, agencies and persons (ÜK 43.5)

üliõpilaskond

student body

the students of a university form the student body (ÜK 43)

üliõpilaspilet

student identification card
(ÜK 42.1)

ENGLISH-ESTONIAN INDEX

academic degree	akadeemiline kraad
academic leave	akadeemiline puhkus
academic level	kõrgharidusaste
academic report	akadeemiline õiend
academic year	õppeaasta
accreditation	akrediteerimine
activity class	stuudio
activity licence	tegevusluba
activity plan	tegevuskava
activity plan and daily schedule	tegevus- ja päevakava
adaptation period	kohanemisaeg
adjunct instructor	õppeülesande täitja (teaduskraadita)
adjunct lecturer	õppeülesande täitja (teaduskraadiga)
admission	vastuvõtmine
adult education	täiskasvanute koolitus
an institution of professional higher education for national defence	riigikaitseline rakenduskõrgkool
an institution of professional higher education for public defence	sisekaitseline rakenduskõrgkool
applied research	rakendusuuringud
aptitude test	sobivustest
archives library	arhiivraamatukogu
area director	vastutusala direktor
art school	kunstikool
articles of association (of a private school)	põhikiri (erakooli)
assess	hindama
assessment	arvestus
assessment of curriculum	õppekava ekspertiis
assessment of qualifications	kvalifikatsiooni hindamine
assistant	assistent
attestation of competence	pädevuskinnitus
auxiliary teaching staff	abiõppejõud
bachelor's degree	bakalaureusekraad
bachelor's degree examination	bakalaureuseksam
bachelor's study	bakalaureuseõpe
bachelor's thesis	bakalaureusetöö
basic cost of a student place	õppekoha baasmaksumus
basic education	põhiharidus
basic medical studies	arsti põhiõpe
basic research	alusuuringud
basic school	põhikool

behavioural problems	kasvatusraskused
board of governors	kuratoorium
board of the university	ülikooli valitsus
board of trustees	hoolekogu
boarding school facilities	õpilaskodu
broad group of studies	õppevaldkond
by-laws of a school	kooli sisekorraeeskiri
calculated cost of a student place	õppekoha arvestuslik maksumus
camp period	laagrivahetus
catchment area	kooli teeninduspiirkond
centre of creative activity	loomekeskus
centre of natural science	looduskeskus
centre of special interest	huvialamaja
centre of technology	tehnikakeskus
certificate	sertifikaat; tunnistus
chair	õppetool
child with special needs	hälviklaps
children with multiple disabilities	liitpuuetega lapsed
class teacher	klassijuhataja; klassiõpetaja
classification of education	hariduse liik
closure of school	kooli tegevuse lõpetamine
club	klubi
college	kolledž
commencement of studies	kooli astumine
community service	üldkasulik töö
composite class	liitklass
comprehensive school	ühtluskool
compulsory school attendance	koolikohustus
conscientiousness	hoolsus
continuing education	täiendõpe
continuing training	täiendõpe
contractual staff training	kaadriväljaõpe
coping class	toimetulekuklass
cost of a student place	koolituskoha maksumus; õppekoha maksumus
council	volikogu
council of university	ülikooli nõukogu
counselling committee	nõustamiskomisjon
counsellor (of youth camp)	kasvataja (noortelaagri)
course	kursus
crèche	lastesõim
credit point	ainepunkt
curriculum	õppekava
curriculum suitable for abilities	võimetekohane õppekava
daily schedule	päevakava
day of instruction	õppepäev
day of study	õppepäev
daytime study	päevane õppevorm

dean	dekaan
defend a degree	kaitsma kraadi
defend one's final paper	kaitsma lõputööd
demand for training	koolitusnõudlus
department	osakond
development	arendustegevus
development disorder	arenguhäire
development grant	arendustoetus
development group	arendusrühm
development plan	arengukava
diploma	diplom
diploma <i>cum laude</i>	diplom kiitusega (cum laude)
diploma studies	diplomiõpe
diploma supplement	akadeemiline õiend
diploma thesis	diplomitöö
directive	käskkiri
director	direktor
dismiss a student	ülikoolist välja arvama
dismissal	väljaarvamine
distance learning	kaugõpe
divide a school	kooli jaotama
division	lektoraat
docent	dotsent
docent <i>emeritus</i>	emeriitdotsent
Doctor of Philosophy (Ph.D.) (candidate's degree of the Union of Soviet Socialist Republics)	kandidaadikraad (NSV Liidu kandidaadikraad)
doctoral degree	doktorikraad
doctoral programme	doktoriõpe
doctoral studies	doktoriõpe
doctoral thesis	dokoritöö
doctorate candidate	doktorand
documents attesting education	haridust tõendavad dokumendid
documents certifying education	haridust tõendavad dokumendid
education allowance	õppetoetus
education licence	koolitusluba
educational institution	haridusasutus
educational literature	õppekirjandus
efficiency	tulemuslikkus
elective subject	valikaine
establishment of school	kooli moodustamine
establishment of tuition fee	õppemaksu kehtestamine
Estonian Academy of Arts	Eesti Kunstiakadeemia
Estonian Academy of Music	Eesti Muusikaakadeemia
Estonian Agricultural University	Eesti Põllumajandusülikool
European Credit Point Transfer System	Euroopa Ainepunktide Ülekande Süsteem

evaluation	atesteerimine; evalveerimine
evaluation	hindamine
evening courses	õhtune õppevorm
evening school	õhtukool
examination period	eksamiperiood
examinations with harmonised questions and assignments	ühtlustatud küsimuste ja ülesannetega koolieksam
excellent	eeskujulik
exmatriculate	eksmatrikuleerima
experience	vilumus
expulsion	väljaheitmine
external evaluation of study results	õpitulemuste välishindamine
external student	ekstern
external study	eksternõpe
extracurricular activity	klassiväline tegevus
extraordinary faculty members	erakorralised õppejõud ja teadustöötajad
teaching and research staff	õppejõud- ja teadustöötajad
extraordinary teaching and research staff	erakorralised õppejõud ja teadustöötajad
faculty	teaduskond
faculty members	õppejõud- ja teadustöötajad
field of study	õppesuund
final examination	lõpueksam
five-point scale	viiepallisüsteem
folk high school	rahvaülikool
foreign professional qualifications	välisriigis omandatud kutsekvalifikatsioon
form of study	õppevorm
formal education	tasemekoolitus
framework curriculum	raamõppekava
full-time study	täiskoormusega õpe
further education	täiendharidus
further education institution	täiendkoolituse asutus
general education	üldharidus
general education school	üldhariduskool
general secondary education	üldkeskharidus
general study programme	raamõppekava
good	hea
grade	hinne
graduation (from school)	lõpetamine (kooli)
graduation certificate	lõputunnistus
graduation document	lõpudokument
grant of relief from tuition fee	õppemaksust vabastamine
guardian	eestkostja
half-year	poolaasta
head	juhataja
head of school	direktor
health disorder	tervisehäire

healthy personality	terviklik isiksus
higher education	kõrgharidus
Higher Education Quality Assessment Council	kõrghariduse hindamise nõukogu
hobby education	huvialaharidus
hobby group	huvialaring; ring
hobby school	huvialakool
holder of the chair <i>ad interim</i>	õpetooli hoidja
home schooling	koduõpe
honorary doctor	audoktor
honorary member	auliige
imposition of additional study	täiendavale õppetööle jätmine
informal education	vabahariduslik koolitus
initially filled	esmatäitunud
innovation	innovatsioon
in-service training	täienduskoolitus
institute	instituut
institution of higher education	kõrgkool
institution of professional higher education	rakenduskõrgkool
institution of university	ülikooli asutus
integrated curricula of bachelor's and Master's study	bakalaureuse- ja magistriõppe integreeritud õppekava
integration group	sobitusrühm
internal rules of a school	kooli kodukord
internship	internatuur
joining of schools	koolide liitmine
juvenile committee	alaealiste komisjon
language of instruction	õppekeel
learning difficulties	õpiraskused
learning disability	vaimupuue
lecture hall	auditoorium
lecturer	lektor
lesson	õppetund
level of education	haridustase
list of subjects	õppeainete loend
long day group	pikapäevarühm
management bodies	juhtorganid
manager of educational institution	õppeasutuse pidaja
maritime education	mereharidus
marking system	hindamissüsteem
master's candidate	magistrand
master's degree	magistrikraad
master's degree examination	magistriksam
master's study/studies	magistriõpe
master's thesis	magistritöö
matriculate	immatrikuleerima
memorandum of association	asutamisleping
mental disorder	psüühikahäire
merger of university	ülikooli ühinemine

Ministry of Education and Research	Haridus- ja Teadusministeerium
minor	alaealine
mixed group	liitühm
moderate learning disability	mõõdukas vaimupuue
moral values	eetilised tõekspidamised
municipal educational institution	munitsipaalharidusasutus
municipal school	munitsipaalkool
music school	muusikakool
national curriculum	riiklik õppekava
national curriculum for students with moderate and severe learning disabilities	toimetuleku riiklik õppekava
national standard of education	riigi haridusstandard
nominal period of studies	nominaalne õppeaeg
non-Estonian language school	muukeelne kool
non-higher education diploma	tunnistus
non-satisfactory	mitterahuldav
non-tenured member of research staff	erakorraline teadustöötaja
nursery school	lasteaed
nursery school for children with special needs	erilasteaed
nursery school group	lasteaiarühm
nursery-primary school	lasteaed-alkool
nursing class	hooldusklass
obligation to attend school	koolikohustus
occupational training	ametialane ettevalmistus
opportunity class	tasandusklass
optional subject	vabaaine
ordinary faculty members	korralised õppejõud ja teadustöötajad
ordinary teaching and research staff	korralised õppejõud ja teadustöötajad
organisation of schooling and education	õpe- ja kasvatuskorraldus
organisation of studies	õppekorraldus
parents' meeting	vanemate koosolek
partnership agreement	ühinguleping
part-time study	osakoormusega õpe
period of study	õppeperiood
permitted school-leaving age	koolikohustuslik vanus
physical disability	kehapuue
poor	puudulik
practical instruction	praktiline õpe
practical training	õppepraktika
practical training class	praktikum
practice session	harjutustund
praise	tunnustus
preliminary vocational training	kutsealane eelkoolitus

preparatory group	ettevalmistusrühm
pre-school child	koolieelik
pre-school child care institution	koolieelne lasteasutus
pre-school education	alusharidus
primary school	algkool
private child-care institution	eralasteasutus
private school	erakool
procedure for studies	õppekord
professional competence	kutsemeisterlikkus
professional degree	kutsekraad
professional education and training	töölane koolitus
professional experience	töökogemus
professional higher education	rakenduskõrgharidusõpe
professional qualifications	kutsekvalifikatsioon
professional skill	kutseoskus
professional standards	kutsestandardid
professional training	erialane ettevalmistus, erialane koolitus
professor	professor
professor <i>emeritus</i>	emeriitprofessor
professor <i>ordinarius</i> , (pl.) professors <i>ordinaria</i>	korraline professor
professorship	professuur
profound learning disability	sügav vaimupuue
provision of education	õppetegevus
public educational institution	avalik haridusasutus
punishment	laitus
pupil	õpilane
qualification of teachers	pedagoogide kvalifikatsioon
quarter of academic year	õppeveerand
recognition of professional qualifications	kutsekvalifikatsiooni tunnustamine
recreational holiday	tervistav puhkus
rector	rektor
regular study	korraline õppetöö
regulated education and training	reguleeritud haridus
regulated profession	reguleeritud ametikoht
regulated professional activity	reguleeritud kutsealane tegevus
religious education	usuõpetus
rematriculate	reimmatrikuleerima
remedial group	parandusõpperühm; tasandusrühm
reorganisation of school	kooli ümberkorraldamine
repeat a year	klassikursust kordama
report card	klassitunnistus
research	teadustegevus
Research and Development	Teadus- ja Arendusnõukogu

council	
research and development institutions	teadus- ja arendusasutused
research council	teadusnõukogu
research degree	teaduskraad
research fellow	teadur
research grant	uurimistoetus
research library	teadusraamatukogu
research policy	teaduspoliitika
research professor	uurija-professor
research staff	teadustöötajad
researcher	teadur
researchers	teadustöötajad
residency	residentuur
resident physician	arst-resident
revocation of education licence	koolitusloa kehtetuks tunnistamine
rules for the organisation of education	õppekorralduseeskiri
rules of procedure	kodukord
sanatorium school	sanatoorne kool
sanction concerning organisation of study	koolikorralduslik mõjutusvahend
sanctions	mõjutusvahendid
satisfactory	rahuldav
scholarship	stipendium
school board	kooli nõukogu
school council	kooli nõukogu
school development plan	kooli arengukava
school dormitory	kooliinternaat
school examination	koolieksam
school for students with special needs	hälvikute erikool
school holidays	koolivaheaeg
school of one's residence	elukohajärgne kool
schooling and education	õppe- ja kasvatustegevus
schooling event	kasvatusüritus
science award	teaduspreemia
scientific and technological creation	teadus- ja tehnoloogialoome
Scientific Competence Council	Teaduskompetentsi Nõukogu
scientific degree	teaduskraad
secondary education	keskharidus
secondary vocational education	kutsekeskharidus
seminar	seminar
senior assistant	vanemassistent
senior research fellow	vanemteadur
senior researcher	vanemteadur
sensory disability	meelepuue

separation of school	kooli eraldamine
severe learning disability	raske vaimupuue
simplified national curriculum	lihtsustatud riiklik õppekava
size of class	klassi täituvus
slight learning disability	kerge vaimupuue
source document for study	õppe alusdokument
special care	erihoolde
special education	eriõpe
special education teacher	eripedagoog
special support	eriabi
special treatment due to behavioural problems	kasvatuse eritingimus
speech disorder	kõnehälve
speech impairment	kõnepuue
sports school	spordikool
sports training	treening
staff of a school	kooli personal, koolitöötajad
stage of study	kooliaste; õppeetapp
Standard of Higher Education	kõrgharidusstandard
standard period of study	õppekava nominaalkestus
standard-determining test	tasemetöö
state educational institution	riigi haridusasutus
state examination	riigieksam
state examination certificate	riigieksamitunnistus
state school	riigikool
state schools for national defence	riigikaitsealine riigikool
state schools for public defence	sisekaitsealine riigikool
state supervision	riiklik järelevalve
state supported place	riiklikult toetatav koht
state-commissioned education	riiklik koolitustellimus
state-funded residency places	riiklik residentuuritellimus
statutes	põhikiri, põhimäärus
student	õpilane; üliõpilane
student accommodation	ühiselamu
student body	õpilaskond; üliõpilaskond
student card	õpilaspilet
student council	üliõpilasesindus
student identification card	üliõpilaspilet
student representative board	õpilasesindus
student self-government	õpilasmavalitsus
student's record book	õpinguraamat
study allowance	õppetoetus
study costs	õppekulud
study group	õpperühm
study in obstetrics	ämmaemandaõpe
study leave	õppepuhkus
study load	õppemaht
study loan	õppelaen
study module	õppeprogramm

study place	õppekoht
study plan	õppeplaan
study program	õppekava
study results	õpiedukus
subject syllabus	ainekava
subject teacher	aineõpetaja
summer holidays	suvevaheaeg
sunday school	pühapäevakool
supplementary learning class	abiklass
supplementary learning curriculum	abiõppe õppekava
suspend the provision of education	peatama õppetegevust
Tallinn Pedagogical University	Tallinna Pedagoogikaülikool
Tallinn Technical University	Tallinna Tehnikaülikool
teacher	pedagoog, õpetaja
teacher of official language	riigikeeleõpetaja
teacher training	õpetajakoolitus
teachers' council	õppenõukogu
teaching aid	õppevahend
teaching material	õppematerjal
teaching module	õppetsükkel
instructors	õppejõud
teaching staff	õppejõud
terminate the provision of education	lõpetama õppetegevust
textbook	õpik
theoretical instruction	teoreetiline õpe
timetable	tunniplaan
total extent of studies	õpingute kogumaht
transfer to another school	üleminek teise kooli
transformation of school	kooli ümberkujundamine
tuition fee	õppemaks, õppetasu
university in public law	avalik-õiguslik ülikool
University of Tartu	Tartu Ülikool
upper secondary school	gümnaasium
verbal evaluation	sõnaline hinnang
very good	väga hea
vice dean	prodekaan
vice rector	prorektor
visiting faculty member	külalisõppejõud
visiting research fellow	külalisteadur
vocational education	kutseharidus
vocational education institution	kutseõppeasutus
vocational educational institution associated with institution of professional higher education	rakenduskõrgkooliga assotsieerunud kutseõppeasutus
vocational secondary	keskeriharidus

education	
vocational training	kutsealane ettevalmistus, kutsealane koolitus
volume of subjects	õppeainete maht
weak	nõrk
week of study	õppenädal
weekly study load	nädalakoormus
work exercise-book	töövihik
workbook	tööraamat
youth association	noorteühing
youth camp	noortelaager
youth camp manager	noortelaagri pidaja
youth programme	noorteprogramm
youth project	noorteprojekt
youth studies	noorsoo-uuringud
youth work	noorsootöö
youth work agency	noorsootööasutus
youth worker	noorsootöötaja

KOKKUVÕTE

Käesoleva magistriprojekti kirjutamine sai alguse autori tõlkekogemusest kolmel haridus- ja teadusministeeriumi poolt korraldatud haridus- ja noorsootöölalasel üritusel. Nendeks ettevalmistumise käigus lugesin koolituse temaatikat puudutavaid seaduseid ja nende ingliskeelsed tõlked, et leida Eesti Vabariigi haridussüsteemi kohta käivaid termineid. Seaduste poole pöördumise põhjuseks oli, et Eestis pole välja antud ühtegi hariduselualast oskussõnastikku.

Töö põhiosa koostamiseks töötasin läbi neliteist haridus- ja teadusministeeriumi valitsemisala reguleerivat seadust ja nende ingliskeelsed tõlked, et koostada võimalikult põhjalik valiksõnastik. Lähtekeelsete terminite valiku aluseks oli töö autori kui tõlgi subjektiivne hinnang selle kohta, millistele terminitele oleks tõlkesituatsioonis raske sobivat vastet kiiresti leida või välja mõelda. Autori senine tõlkekogemus näitab, et selline valikuviis on tõhus ja sel meetodil leitud sõnad on tänuväärseks abiks eriti sünkroontõlke situatsioonis.

Sõnastiku koostamise suurimad probleemid olid seotud definitsioonidega, nii nende leidmise kui sisuga. Kuna töö põhiosa üheks sihtrühmaks on eesti keelt vähe oskavad inimesed, on kirjetesse lisatud definitsioonid, et aidata neil mõista, mis mõiste mingi termini taga peitub. Kahjuks polnud seadustest võimalik leida seletusi paljudele terminitele.

Teiseks definitsioonidega seotud probleemiks on nende keeleline raskepärusus. Terminite seletused on võetud seadustekstidest, mis on kirjutatud õigusteadusele omases stiilis. Legaaldefinitsioonid on üldjuhul väga pikad ja detailsed, kuna nende eesmärk on täpselt määratleda, mida seaduses kasutatav termin täpselt tähendab. Seetõttu on ka sõnastikus leiduvad seletused kohati pikad ja raskesti mõistetavad.

Lisaks definitsioonidega seotud raskustele on sõnastiku kitsaskohaks terminite ingliskeelsed vasted. Neist mitmete puhul võib täheldada, et nad viitavad teistsugusele mõistele kui lähtekeelne termin. Seetõttu tuleks sõnastiku kasutajal sihtkeelsetesse vastetesse suhtuda mõningase ettevaatlikkusega ning püüda tõlketöö käigus leida sobivam alternatiiv, et klient teksti mõttest õigesti aru saaks.

Eeltoodu põhjal võib järeldada, et magistriprojektis olevat oskussõnastikku on võimalik ja vajalik mitmeti täiendada. Esiteks tuleks leida seletusi definitsioonita terminitele, et kasutajad võiksid paremini aru saada, mis mõisted nende taga peituvad. Kuna seadustest polnud neid võimalik leida, tuleks pöörduda teistsuguste allikate poole. Lisaks eelnevale oleks tarvilik lihtsustada pikki ja raskepäraseid definitsioone. Samuti peaks üle vaatama terminite ingliskeelsed vasted ja leidma sobivamad nende asemele, mis hetkel ebatäpsed või pole

inglise keele pärasel. Tõenäoliselt parim meetod selleks oleks uurida nende riikide hariduselu reguleerivaid seadusi, kus inglise keel on emakeeleks.

Ülaltoodut kokku võttes võib käesolevat tööd käsitada kui alusmaterjali, mida tasub täiendada, et kujuneks usaldusväärne ja põhjalik Eesti haridussüsteemi käsitlev oskussõnastik.

KASUTATUD KIRJANDUS

Esmased allikad

- Adult Education Act*. 1993. Eesti Õiguskeele Keskus. Võetud 03.04.04 aadressilt <http://www.legaltext.ee/et/andmebaas/ava.asp?m=022>
- Alaealise mõjutusvahendite seadus*. 1998. Riigikogu. Võetud 03.04.2004 aadressilt <http://www.hm.ee>
- Applied Higher Education Institution Act*. 1998. Eesti Õiguskeele Keskus. Võetud 03.04.04 aadressilt <http://www.legaltext.ee/et/andmebaas/ava.asp?m=022>
- Basic School and Upper Secondary School Act*. 1993. Eesti Õiguskeele Keskus. Võetud 03.04.04 aadressilt <http://www.legaltext.ee/et/andmebaas/ava.asp?m=022>
- Eesti Vabariigi haridusseadus*. 1992. Riigikogu. Võetud 03.04.2004 aadressilt <http://www.hm.ee>
- Erakooliseadus*. 1998. Riigikogu. Võetud 03.04.2004 aadressilt <http://www.hm.ee>
- Huvialakooli seadus*. 1995. Riigikogu. Võetud 03.04.2004 aadressilt <http://www.hm.ee>
- Juvenile Sanctions Act*. 1998. Eesti Õiguskeele Keskus. Võetud 03.04.04 aadressilt <http://www.legaltext.ee/et/andmebaas/ava.asp?m=022>
- Koolieelse lasteasutuse seadus*. 1999. Riigikogu. Võetud 03.04.2004 aadressilt <http://www.hm.ee>
- Kutseõppeasutuse seadus*. 1998. Riigikogu. Võetud 03.04.2004 aadressilt <http://www.hm.ee>
- Law on Hobby Schools*. 1995. Eesti Õiguskeele Keskus. Võetud 03.04.04 aadressilt <http://www.legaltext.ee/et/andmebaas/ava.asp?m=022>
- Law on Pre-School Child Institutions*. 1999. Eesti Õiguskeele Keskus. Võetud 03.04.04 aadressilt <http://www.legaltext.ee/et/andmebaas/ava.asp?m=022>
- Law on the University of Tartu*. 1995. Eesti Õiguskeele Keskus. Võetud 03.04.04 aadressilt <http://www.legaltext.ee/et/andmebaas/ava.asp?m=022>
- Noorsootöö seadus*. 1999. Riigikogu. Võetud 03.04.2004 aadressilt <http://www.hm.ee>
- Organization of Research and Development Act*. 1997. Eesti Õiguskeele Keskus. Võetud 03.04.04 aadressilt <http://www.legaltext.ee/et/andmebaas/ava.asp?m=022>
- Private Education Institution Act*. 1998. Eesti Õiguskeele Keskus. Võetud 03.04.04 aadressilt <http://www.legaltext.ee/et/andmebaas/ava.asp?m=022>
- Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus*. 1993. Riigikogu. Võetud 03.04.2004 aadressilt <http://www.hm.ee>

Rakenduskõrgkooli seadus. 1998. Riigikogu. Võetud 03.04.2004 aadressilt <http://www.hm.ee>

Recognition of Foreign Professional Qualifications Act. 2000. Eesti Õiguskeele Keskus. Võetud 03.04.04 aadressilt <http://www.legaltext.ee/et/andmebaas/ava.asp?m=022>

Republic of Estonia Law on Education. Eesti Õiguskeele Keskus. Võetud 03.04.04 aadressilt <http://www.legaltext.ee/et/andmebaas/ava.asp?m=022>

Tartu Ülikooli seadus. 1995. Riigikogu. Võetud 03.04.2004 aadressilt <http://www.hm.ee>

Teadus- ja arendustegevuse korralduse seadus. 1997. Riigikogu. Võetud 03.04.2004 aadressilt <http://www.hm.ee>

Täiskasvanute koolituse seadus. 1993. Riigikogu. Võetud 03.04.2004 aadressilt <http://www.hm.ee>

Universities Act. 1995. Eesti Õiguskeele Keskus. Võetud 03.04.04 aadressilt <http://www.legaltext.ee/et/andmebaas/ava.asp?m=022>

Vocational Educational Institutions Act. 1998. Eesti Õiguskeele Keskus. Võetud 03.04.04 aadressilt <http://www.legaltext.ee/et/andmebaas/ava.asp?m=022>

Välisriigis omandatud kutse kvalifikatsiooni tunnustamise seadus. 2000. Riigikogu. Võetud 03.04.2004 aadressilt <http://www.hm.ee>

Ülikooliseadus. 1995. Riigikogu. Võetud 03.04.2004 aadressilt <http://www.hm.ee>

Youth Work Act. 1999. Eesti Õiguskeele Keskus. Võetud 03.04.04 aadressilt <http://www.legaltext.ee/et/andmebaas/ava.asp?m=022>

Sekundaarsed allikad

Act on the Estonian Academy of Sciences. 1997. Eesti Õiguskeele Keskus. Võetud 03.04.04 aadressilt <http://www.legaltext.ee/et/andmebaas/ava.asp?m=022>

Eesti Teaduste Akadeemia seadus. 1997. Riigikogu. Võetud 03.04.2004 aadressilt <http://www.hm.ee>

Eesti Täiskasvanute Koolituse Assotsiatsioon. 1995. *Eesti-inglise-estli andragoogika sõnaraamat*. Tallinn: Külüm.

Erelt, T., Tavast, A. 2003. *Eesti oskuskeelekorralduse seisund*. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus.

Inglisekeelne terminoloogia. 2003. Tartu Ülikool. Võetud 19.03.04 aadressilt http://www.ut.ee/index.aw?section=16045&set_lang_id=1

Keeleseadus. 1995. Riigikogu. Võetud 03.04.2004 aadressilt <http://www.hm.ee>

- Keemilise ja Bioloogilise Füüsika Instituudi seadus*. 1998. Riigikogu. Võetud 03.04.2004 aadressilt <http://www.hm.ee>
- Kull, R. 2000a. *Kirjakeel, oskuskeel, üldkeel*. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus.
- Kull, R. 2000b. Oskuskeel ja üldkeel: erisused ja samasused. *Keel ja Kirjandus*. **43** (8), 545-557.
- Language Act*. 1995. Eesti Õiguskeele Keskus. Võetud 03.04.04 aadressilt <http://www.legaltext.ee/et/andmebaas/ava.asp?m=022>
- Maansoo, V., Unt, I. 2003. *Valik ülddidaktika termineid inglise-, saksa-, soome- ja venekeelsete vastetega*. Tallinn: Tallinna Pedagoogikaülikooli kirjastus.
- Mereste, U. 2000. Murelaps – legaaldefiniitsioon. *Õiguskeel*. **6** (3), 16-22.
- National Institute of Chemical Physics and Biophysics Act*. 1998. Eesti Õiguskeele Keskus. Võetud 03.04.04 aadressilt <http://www.legaltext.ee/et/andmebaas/ava.asp?m=022>
- Oksaar, E. 1999. Kõnekeel, erialakeel, õiguskeel. *Juridica*. **7** (4), 199-207.
- Silvet, E. 2000. Seadused peavad olema arusaadavad. *Õiguskeel*. **6** (5), 3-11.
- Sootak, J. 2000. Kui see ometi nii lihtne oleks! *Õiguskeel*. **6** (4), 13-18.
- Tartu Ülikooli õppekorralduseeskiri*. 2003. Tartu Ülikool. Võetud 31.05.2004 aadressilt http://www.ut.ee/livelink_files/1219667.htm?automatweb=3575e9606e41db3088f4dcf93ad9908

Summary

UNIVERSITY OF TARTU
DEPARTMENT OF GERMANIC AND ROMANCE PHILOLOGY

Ave Rannik

Valik Eesti haridussüsteemi termineid

Estonian-English Dictionary on the Estonian Education System

Final thesis
2004
78 pages

Annotation:

The aim of the present thesis is to provide a collection of terms on the education system of the Republic of Estonia. The main target group of the paper comprises people who need to translate materials or interpret at conferences or seminars that deal with the aspects of the Estonian Education System.

The introductory section of the paper provides reasons for undertaking the compilation of the dictionary. The main reason is that there are very few Estonian-English-Estonian dictionaries on education. The chapter also provides a theoretical background to the paper.

The following chapter provides an overview of the aims and the target group of the dictionary, the materials consulted and the methods used in compiling it. The main sources were fourteen legal acts that provide a basis for the work of the Estonian Ministry of Education and Research. The chapter also discusses major challenges the author faced in the course of writing the paper. One of the problems was the difficulty to find easily understandable definitions. The other issue was that some English equivalents to the Estonian terms are not exact and can result in misunderstandings.

The third section is the Estonian-English Dictionary on the Estonian Education System. It contains 452 Estonian terms followed by their English equivalents, definitions in English and references to the legal acts they were taken from. The dictionary is followed by an English-Estonian index.

Topics: education, Estonian education system; language of laws, legal acts on education.